45 ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 197 Կ. ՊՈԼԻՍ 7/20 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1901 9 ՐԱՄԱԶԱՆ 7 ՔԵԱՆՈՒՆԻ ԷՎՎԷԼ 1317 ՈՒՐԲԱԹ

10 ՓԱՐԱ

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖԿԵԱՐ

10 ՓԱՐԱ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

MANZOUMÉ-I-EFKIAR
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN, POLITIQUE, FINANCIER ET LITTÉRAIRE
Directeur-Propriétaire
OHANNÈS E. KAÏSÉRIAN
38, Grand' rue de la S. Porte, 38
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ե. ՔԱՅՍԷՐԵԱՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն տեսակ գրութիւններ։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պաղը Ալի ճաւսէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 դր.	50
Գաւառներու համար	108 դր.	60

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 դրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

منظومهٔ افکار
صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
اوهانس فرید قیصریان
مطبعه و اداره خانه‌سی
باب عالی جوارنده ۳۸ نومرولی داره خصوصه

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

Վերջերս Քասիմի վէպին՝ ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԻՆ առաջին թիւէն եղած յանձնարարութիւնները չէինք կրցած ընդունիլ, անոր համար որ պակաս թիւեր ունէինք վէպէն։ Հիմա յաջողեցանք պակաս թիւերը հայթայթել և եօթ տաս լման օրինակ ունինք. հետեւաբար անունք որ կը փափագին առաջին թիւէն ստանալ ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԻՆ, կրնան բաժանորդագրուիլ «Մանզումէ»ի՝ վէպին առաջին թիւէն սկսելով։

ՊԻՐ ՍԷՐՍԷՐԻ

ՊԻՐ ՍԷՐՍԷՐԻ րօմանը հէր եէրսէ մաղհարը թագաւոր օլսուղունտան, օգումաեր արզու պուեուրան զէվամ՝ կաղէթամըզա ալսանէ օլսուղէրընտա րօմանըն իլք նամէրսօսընտան կէնտիրէ պիլիրիզ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

Երեւոյթեան Մ. Կիւսիարտինիի վերջերս Իտալիոյ խորհրդարանին մէջ Ֆրանսայի և Իտալիոյ կառավարութեանց յարաբերութեանց մասին ըրած մէկ հարցումը, և Արտաքին Գործոց Նախարար Մ. Բրինէթիի՝ ի պատասխանի բացատրութիւնները, մեծ արձագանգ ունեցած են միջազգային քաղաքական շրջանակներու մէջ։ Այդ պարագային կ'արժէ որ մեր այս օրուան տեսութեան առարկան վերոյիշեալ երկու տէրութեանց յարաբերութիւններու խնդիրը ըլլայ։

Ինչպէս մէկէ աւելի առիթներու մէջ յայտնած ենք, այն օրէն ի վեր երբ Քրիսպիի քաղաքական շրջանին՝ Տի Ռիւտինիի, Վիգնօնիի-Վէնոսթայի և Բրինէթիի նախաձեռնութիւնները յաջողցուցին Իտալիոյ արտաքին ուղղութեանը մէջ, Գ. Նաբօլէոնի ձախողուածներունէն սկսող Ֆրանքո-Իտալեան պաղութիւնը հետզհետէ անհետանալ սկսաւ։ Ումպէրթօյի վերջին տարիները մինչեւ իսկ ունեցան իրենց ֆրանսասիրական արձագանգները, թէեւ Նաբօլիի իշխանին (այսօր թագաւոր Վիքթօր Էմմանուէլ) Մէյնի այցելութիւնը, պահ մը դիւրահաւանալի կասկածներ տեղի տուաւ, մանաւանդ այս վերջինին ապագային հետեւելիք ընթացքին մասին։

Բայց Վիքթոր Էմմանուէլի գահակալութիւնը ճակատակ Պերլինի դիւանագէտներուն ծպտաածին, որոնց արդիւնքը չուներցաւ եթէ ոչ աւելի շեշտել Հռոմի քաղաքագէտներուն ֆրանսամէր քաղաքականութիւնը։ Այդ վայրկենէն նոսեաց երկու թիւրիմացութիւնները բարեկամական երեւոյթները տարօրինակ արագութեամբ իրար յաջորդեցին, Ֆերրանտական նաւատորմիղի մը Ճէնովայի այցելութեանն իտալական նաւատորմիղի մը Թուլօնի բերդերուն տուած բարեւները պատասխանեցին, և այսօր երկու երկիրները կը ծանուցանեն ամբողջ աշխարհի թէ «ամաձայնած են։

Այս տեսակ կարգադրութիւն մը, Իտալիոյ և Մեծն Բրիտանիոյ կնքած պայմանագրութիւնները կը մոռցնէ մեզի։

Առանց անգլերիտալական պայմանագրութեան մանրամասնութիւնները գիտնալու յաւակնութիւնը ունենալու, թերեւս չենք սխալիր երբ ըսենք թէ այդ համաձայնութիւնը Ֆրանսայի դէմ դրութիւն ունեցած էր։ Միւս կողմէ, Անգլիացիներն ալ, որքան որ մեծ հաւաք ունէին (և դինին) ընդհանրապէս իրենց ծովային առաջնակարգ զօրութեան և մասնաւորապէս Մալթայի յեզ կեդրոնացող նաւախումբին վրայ, մոռցելով Անգլիոյ և Ֆրանսայի դարաւոր մրցումը, փափաքած էին աւելի ապահովել իրենց դիրքը։

Տարակոյս չկայ թէ, անգլերիքրանսական պատերազմի մը միջոցին, Իտալիոյ և Մեծն Բրիտանիոյ ծովային ուժերը միանալով, կրնան ջախջախել Ֆրանսայի միւնոյն ծովի պահեստի և չրջուն նաւատորմիղներն։ Եւ արդէն, Սբէֆիա՝ Թուլոնի ամրոցներու համապատասխան բերդեր ունենալէ զատ, Պոնիֆաչիօ նեղուցին չրջակայքը Մատանէլայի մը պէս առաջնակարգ պատերազմային ապաստանարանի մըն ալ գոյութիւնը, և Մալթայի գերազանց դիրքը, ի վաղուց սոսկում ազդած էին Ֆրանսացոց երեւակայութեան։

Արդ, ինչպէս որ, երբ ո՛և է երեւոյթի մը ծնունդ տուող պատճառը անհետանայ, այդ երեւոյթն ալ կը դադրի գոյութիւն և կամ կարեւորութիւն ստանալէ, նմանապէս պիտի կըրնանք ըսել թէ, քանի որ Ֆրանսա այլեւս կասկած կամ վախ չի ներշնչեր Իտալիոյ ծովային քաղաքականութեան, անգլեիտալեան կարգադրութիւնները, գէթ չեն ունենար այլեւս իրենց առաջնակարգ դերը, և կը սկսին աւելորդ ըլլալուն պատճառաւ, հետզհետէ մոռցուիլ։ Ահա այս եղելութեան հանդէպ է որ կը գրանուինք, և ինչ որ ալ ըսեն երբեակ նիզակակցութիւնը պաշտպանող և կամ անգլիասէր թերթեր ու քաղաքագէտներ, Իտալիոյ Ֆրանսայի մօտենալը, պիտի ունենայ իր ուղղակի և անուղղակի արդիւնքները։ Ուղղակի ըսինք, որովհետեւ տարակոյս չկայ թէ իտալական արտադրութիւններուն առջեւ բոլոր Ֆրանսայի և իր գաղթականութեանց հրապարակները միշտ բաց պիտի մնան, Իտալիա պիտի կանոնաւորէ իր պիւտճէն, համերաշխելով զինուորական ծախքերը իր հասոյթներուն և անտեսական չահերուն հետ, որով մինչեւ և աղքատ դասակարգերու վիճակը շատ աւելի պիտի բարւոքի։

Անուղղակի կերպով, անկասկածելի, համաձայնական և համագերմանական միջազգային ընկերային երեւոյթներուն հանդէպ, լատինական սեռը՝ միացած տեսնելով իր ամենակարեւոր ուժերը, նոր կեանք մը, նոր ոգի մը պիտի ստանայ, և երբեակ նիզակցութիւնը բոլորովին պիտի կորսընչնչէ իր գոյութեան իրաւունքը։

Ֆրանսական կառավարութիւնը, Մ. Կիւսիարտինիի հարցումներուն տեղի տուած Մ. Բրինէթիի արտայայտութիւններէն խիստ գոհ է, և իրեն հետ բոլոր Ֆրանսական մամուլը ուրախութեամբ կ'ողջունէ երկու քոյր երկիրներու համաձայնութիւնը։ Իսկ քաղաքակրթեալ աշխարհը, մեծ գոհունակութիւն պիտի զգայ, մտածելով որ, Ռաֆաէլներու, Միքէլանճելներու, Կալիլէներու, Վոլթաներու և Քալուներու կամ Կաուիպալտիներու հայրենիքը եղող հանճարներու երկիրը, ամենաբնական նոր յառաջդիմութիւններ ընելով, կրկին միջոցներ ունենայ աւելի ծառայելու արուեստներու՝ գիտութեանց և մարդկութեան։ Այս առթիւ չմոռնանք յիշելու թէ, Մ. Բրինէթիի՝ Վիքտորիա-Էմանուէլ և կամ Տի Ռիւտինիի չափ, Իտալիոյ Բարիզի դեսպան կոմս Թորնիէլլիի ծառայութիւնները և անձնուիրութիւնը մեծ դեր ունեցած են։ Նմանապէս, կ'արժէ որ Ֆրանսայի Գ. Հանրապետութեան դիւանագէտները, Վալտէք Ռուսօները, Տէլքասէները իրենց պատմական բաժինն ունենան, քոյր ազգերու ընդգրկմանը մէջ։

Ա. Տ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ՏՂՈՑ ԱՐՀԵՍՏԱՐԱՆՆԵՐԸ

ՇՈՒԷՏԻ ՄԷՋ

[Այն պահուն, ուր մեր մէջ, գաւառային որքանոցներու քառամեայ շրջանը աւարտած ըլլալով, անոնց տեղ գաւառային գլխաւոր կեդրոններու մէջ արհեստանոցներ բանալու համար ծրագիրներ կը պատրաստուին, եւրոպական հանդէս մը ալ, իր վերջին թուին մէջ յօդուած մը կը նուիրէ՝ այն տղոց արհեստանոցներուն՝ որոնք հաստատուած են Շուէտի մէջ։ Կը կարծենք թէ, ներկայացնելով գլխաւոր մասը այդ յօդուածին, նկատողութեան առնուելիք մէկէ աւելի կէտեր պարզած կ'ըլլանք, նոյն իսկ մեր հիմնուելիք արհեստանոցներուն համար։ Գ.]

Տղոց այն արհեստարանները, որոնք Շուէտի մէջ առպէնրիֆ-ոօ կը կոչուին, և կամ ընտանեկան աշխատանոցներ, Ֆինլանտիայէ և Տանքմարքայէ փոխադրուած են հոն, ու հոն հասած իրենց ամենաբարձր կատարելագործման՝ Անոնց առաջադրութիւնը սա երեք մեկնակէտերէ կը բաղկանայ։ 1. Հոգը ստանձնել ազքատ տղոց, կամ այն տղոց՝ որոնց ծնողքները, գործատիրներու միջնէ կամ այլուր զբաղած ըլլալով, չեն կրնար զանոնք հսկել։ 2. Կանուխէն ներշնչել տղուն աշխատութեան սէրը, ձեռական գործի մը վարպետութեան տէր դարձնել և դնել զայն այնպիսի վիճակի մը մէջ ուր անիկա կարենայ եւթէն իր այդ «ձեռքի ապարանջան»ին չնորհիւ իր հացը ճարել պարկեշտութեամբ։ 3. Մանկավարժական ազդեցութիւններու և կրթութեան պակասը լրացնել ճիշդ գործաւորական դասուն պատկանող պարկեշտ ընտանիքի մը մէջ տիրող ազդեցութիւններովն ու կրթութեամբը։

Այս տուները բարեկեցիկ դասուն պատկանող կիներուն կողմէ կը վարուուին ձրիաբար, և որոնց մէջ կը պաշտօնավարեն վարպետուհիներ և փորձառու արհեստաւորներ, որոնք իրր թոչակ չնչին վարձք մը կը ստանան։

Քաղաքակրթութիւնը տեղ կը հայթայթէ սովորաբար, որ բաւական է որ լուսաւէտ և հովասուն ըլլայ։ Չէնք քը կանաւորուած է ամառուներով, սեղաններով և վերջապէս բոլոր այն կահերով որոնք ստուգապէս անհրաժեշտ են, ամէնքն ալ վերջին ծայր պարզութեամբ։ Տեղաւորումի ծախքերը որոնք 700է մինչև 1400 ֆր. կը հասնին, կը մատակարարուին նշանաւոր հրապարակագիր և բաւական մէնթական Լառս Հիմոթայի յիշատակին հաստատուած մասնաւոր հիմարկութենէ մը։ Քաղաքակրթութիւններէ չնորհուած օգնութիւնները, մասնաւորներու նուէրները և տղոց աշխատութեան արդիւնքը կը գոցեն բոլոր ծախքերը՝ որոնք մէջին հաշուով, տարեկան և աշակերտ գլուխ 20 ֆր.ի կը հասնին։

Դպրոցին չրջանը ձմրան վեց ամիսներէ կը բաղկանայ։

Տղաքը եօթնէն մինչև տասնըչորս տարեկան կ'ընդունուին իրենց ընդհանուր վարժարանին անօրէնին յանձնարարութեամբ։ Եօթնէն մինչեւ տասը տարեկան տղաքը արհեստանոցին մէջ կ'աշխատին ժամը 11էն մինչև 1, և կ'ընդունին իրենց ճաշը, յետ-միջօրէն՝ իրենց դպրոցին մէջ կ'անցնին։

Տասնէն մինչև տասնըչորս տարեկան տղաքը չաբաթը երեք անգամ կուգան ժամը 5էն մինչեւ 7ը աշխատելու և իրիկուան ընթրիքը կ'ընդունին։

Բանի մը հոգին մասնաւոր պայաններուն մէջ, արհեստաւոր են մեծաւոր առպէնրիֆ-ոօ մէջ ժամը 11էն մինչև 7 ու կէս. հոն կը ճաշեն, իրենց պարտականութիւնները կը կատարեն, բաց ոտին կը խաղան եւ երկու ժամ ձեռական աշխատութիւններով կը պարբպին։ յետոյ կ'ընթրեն։ Այս ընթրիքները կը նկատուին իրր իրենց աշխատութեան վարձք։

Այս աշխատութիւնը վերջին ծայր այլաղան է։ դերձակութիւն, ձեւագիտութիւն թէ կարուածք, մուճակներու շինում և նորոգում, կապերտագործութիւն, հիւսուածք, կողովաշինութեան ամէն տեսակը, խողանակաշինութիւն, կահագործութիւն, երենագործութիւն, փորագրութիւն, մետաղէ առարկաներու և խաղալիքներու շինութիւն, եւն.։ Տղոց կը թոյլատրուի լուալ կամ կարկտել իրենց ընտանիքներու կասեներն ու զգեստները և երբեմն անոնց կը վճարուի, իրր քաջալերութիւն, իրենց գլխուն աշխատութիւններ, որոնց համար անոնք պղտիկ բանով մը կը վարձատրուին։

Սակէց զատ, ոչ մէկ բռնադատում կայ։ Եթէ տղաքը կանոնաւորաբար կը յաճախեն՝ իրենց և իրենց ծնողքներուն կամքովն է։ Անոնք իրենց հաճոյ թըւած աշխատութիւնը կ'ընտրեն, և իրենց արհեստին մէջ վարպետութիւն և յաջողակութիւն ստանալու համար քաջալերուելով մէկեղ, իրենց վարպետին աշխատիլը նայելով շատ բան կը սորվին, իսկ իրենք կը գործեն այնքան որքան տրամադրութիւն ունենան։ Տնօրէնին դպրոցավարչական ուղղութեան սկզբունքը սա է որ տղան բոլորովին իր տան մէջ զգայ ինքզինքը։

Այս թոյլատրու վարչութիւնը հիանալի կերպով կը յաջողի։ Տղոց առաջին արհեստանոցը բացուած է Սթոքհոլմի մէջ 1886ին. այսօր այդ արհեստանոցներէն 22 հատ կայ միայն Սթոքհոլմի մէջ, իսկ 39 հատ բովանդակ Շուէտի մէջ։

Իւրաքանչիւր տունի տղոց թիւը 60էն մինչև 200 կը փոխուի։ Իւրաքանչիւր տուն կ'ուղղուի տեղական ընկերութեան կողմէ որ իր անկախութիւնն ու նախաձեռնութիւնը ունի։ Բայց ամէնքն ալ կը միանան Սթոքհոլմի մէջ հաստատուած կեդրոնական մարմնի մը որուն կը ղրկեն ամէնքն ալ իրենց տարեկան տեղեկագիրը և որ աշխատին վեց չաբաթեայ դասընթացք մը կը կազմակերպէ վարպետներուն և կրթիչներուն համար. այս դասընթացքը ձրի է, որուն կը մասնակցին ոչ միայն շուէտական դասատուներէ, այլև Տանքմարքայէ, Ֆինլանտիայէ և Նորվէկիայէ ուսուցիչներ։

Զօդուածագիրը կ'եզրակացնէ թէ, ճարտարագործական մեծ երկիրներու քաղաքներու մէջ շատ օգտակար պիտի ըլլար այս առպէնրիֆ-ոօներէն հաստատել, ուր տղաքը յաճախէին և մնային օրն ի բուն, խաղալով և առնուազն ընթրիք մը առնելով, և ուր մասաւոր մարզանքները՝ ֆիզիքական մարզանքներուն ու ձեռական աշխատութիւններուն հետ պիտի համընթանային, սա պայմանաւ որ այս վերջին աշխատութեանց սահմանուած միջոցը քիչ մը աւելի երկար ըլլայ։

ԳԱՒԱՌՆԵՐԷՆ

ԵՓՐԵՄ ԽՈՒՐԻԻ ՈՒԽՏԱՎԱՅՐԻՆ ՄԷՋ

ՈՒՐՖԱ, 24 Նոյ. 1901

Վերջին ժամանակներս՝ ինչպէս գիտեն լրաթերթերու ընթերցողք, մէկէ աւելի կէտերու վրայ եկեց. սեփհականութեան խնդիրներ գոյութիւն ունին Հայոց ու Ասորւոց միջև։ Այս խնդիրներուն մէջ Հայոց դիրքը պաշտպանողական է պարզապէս, զի վէճը՝ դուրսէն՝ Ասորւոց պահանջումներով է որ ծագում կ'առնէ։

Ինչքան որ վիճաբեր խնդիրներուն հիմակու հրապարակային չարքը հետեւելն է.

Ա. Տիարպէքիրի Մակաբայեցւոց վանքի խնդիր.

Բ. Երուսաղէմի Ս. Յարութեան տաճարի մէջ Յովսէփ Արեմատացիի ուխտատեղիի խնդիր.

Գ. Եդեսիոյ Ս. Սարգիս վանքին մէջ գտնուող Ս. Եփրեմ Խուրիի գերեզման-ուխտավայրի խնդիր.

Բայց և այնպէս ասոնց վերջինը՝ ինչպէս կ'ապացուցանեն տեղւոյն Ազգաւորդրարանը գտնուող պաշտօնագրեր, ամէնէն հինն է, քանի որ շատ տարիներ առաջ քանիցս արծարծուած է Ասորւոց կողմէ, բայց միշտ ալ չնորհիւ Կայս. Կառավարութեան արդարասիրութեանը՝ Ասորւոց պահանջումն անտեղի նկատուելով՝ Հայոց իրաւունքը անխնդիր ճանչցուած։

«Մանզումէ»ն իր առաջին թիւերէ մէկովը (թիւ 18) անցած մայիսի մէջ արդէն փութացած էր հրատարակել կարեւոր ծանօթութիւն մը, որով կը հաղորդուէր նոյն միջոցին ալ Ասորւոց կողմէ Ս. Եփրեմ Խուրիի ուխտատեղիի մասին նորէն խնդիր յարուցուած ըլլալը։

Աւելորդ չենք տեսներ հակիրճ տեսութեամբ մը ամփոփել կարեւոր պարագաները այդ խնդրին, որ վեց ամիսէ ի վեր միտքերը կը զբաղեցնէ՝ իր հանդարտ երեւոյթին տակ։

Այս երկուշաբթի օր, նոյեմբեր 19ին, քաղաքիս Վարչական (իսարէ) Ժողովն՝ ուրկէ կը սպասուէր այդ խնդրին վերաբերութեամբ տեղեկագրութիւն մը, զբաղեցաւ անով։ Նոյն նստին ներկայ գտնուեցան Հայոց Աւագնորդը ու Ասորւոց քահանան։ Խնդրին վերաբերութեամբ սոյն երկու կրօնական գլուխներուն յայտարարութիւնները արձանագրուեցան։

Մեր առաջնորդը արդէն գլխաւոր պաշտօնէից բացատրած ըլլալով մեր իրաւանց հաստատուն հանգամանքը, մասնաւոր «թագրիր»ով մըն ալ պարզած էր իր տեսութիւնը՝ ու մեր սեփհականութեան պաշտպան ապացոյցն ի զուր կարեւոր վաւերաթղթոց պատճէններն ալ միւնոյն ատեն Վարչական ժողովին հաղորդած։

Կառավարական պահանջումին ի պատասխան Ասորւոց կողմէ չէ կրցած իրենց սեփհականութիւնը հաստատելու կարող ո՛և է գրաւոր ապացոյց մը ներկայացուիլ։

Կ'իմանանք որ Վարչական Ժողովը չինելու վրայ է իր տեղեկագիրը, ներկայացուելու համար բացատրութեան սպասող բարձրագոյն իշխանութեան։

Տարակոյս չունինք որ Վարչական Ժողովն ալ իր տեղեկագրովը ինքնին պիտի պարզէ Ասորւոց կողմէ վերարծարծուած խնդրին անտեղի ըլլալը։

Կը փութանք տեղեկագրել թէ մեր առած տեղեկութեան համեմատ՝ այս անգամ Առաջնորդարանի կողմէ տեղական կառավարութեան հաղորդուած են 6 կտոր պաշտօնական գրութեանց վաւերացեալ պատճէնները, որոնք են՝ իսլամական թուականի կարգով.

Ա. 1256ին տեղւոյս «չէրի»ի դատարանէն առնուած «իլամ» մը, յորում կը վճռուի թէ Ս. Սարգիս վանքն ու անոր մէջ գտնուող Եփրեմ Խուրիի ուխտատեղին Հայոց սեփհականութիւնն են, որովհետեւ մինչդեռ Հայերը իրենց իրաւունքը հաստատող վեց հարիւր տարուան գրաւոր ապացոյց ունին, Ասորիք բոլորովին զուրկ կը գտնուին ապացուցական միջոցներէ։

Բ. Դարձեալ նոյն թուականին միւնոյն դատարանէն տրուած «հէօճէթ»մը, որ Իսլամներու վկայութեամբ՝ և ուրիշ մանրամասնութիւններով կը հաստատէ Հայոց սեփհականութիւնը։

Գ. 1257ին՝ կ. Պոլսոյ Հայոց Պատրիարքին խնդրանքը երջանկայիշատակ Սուլթան Մէճիտ Կայսեր կողմէ չնորհուած հրովարտակ մը, որով՝ վերոյիշեալ «իլամ»ին ու «հէօճէթ»ին համեմատ անվիճելի կերպով վճռուած է Ս. Սարգիս վանքն ու Եփրեմ Խուրիի քարայրին Հայոց սեփհական ըլլալը։

Դ. 1288ին Ուրֆայի անուանի Իսլամ «էչրէֆ»ներէն Լսէէտ, Սաքլպ և «Շերի»ի դատարանին նախորդ նախագահ Ահմէտ էֆ.ներու կողմէ տրուած վկայագիր մը, որով ըստ հրովարտակաց հին վեհապետներու և ըստ վկայութեան քաղաքացւոց՝ կը հաստատեն Ս. Սարգիս վանքն ու Եփրեմ Խուրիի քարայրին ընդ միշտ Հայոց սեփհական ըլլալը։

Ե. 1291ին դարձեալ տեղւոյս «Շերի»ի դատարանին կողմէ առնուած «իլամ» մը, որ Հայոց նոյն սեփհականութիւնը հաստատելով կը չեշտէ անոնց մէջ Ասորւոց երբէք իրաւունք չունենալը։

Զ. 1291ին տեղւոյս Վարչական (իսարէ) Ժողովին կողմէ Հալէպի կուսակալութեան ուղղեալ վճռագրի ձեւով կը հաստատուի Հայոց բացորոշ սեփհականատիրութիւնը նոյն վանքին ու նոյն ուխտատեղիի մասին։

Ի վերջ մեր սոյն հակիրճ տեսութեան՝ չենք վարանիր հաստատապէս յուսալով՝ որ խնդրին այս անգամի վերարծարծման առթիւ, որ նոր միջոց մը ևս կ'ընձեռէ մեր իրաւանց բացորոշ հանդամանքը նորէն ճշդելու, չնորհիւ Կայս. կառավարութեան արդարասիրութեանը՝ խնդրայարոյց կողմը գէթ այս անգամ պիտի կրնայ համոզուիլ թէ տարապարտ զբաղում է միայն Ս. Եփրեմի չիրմին շուրջ յարուցուած սոյն խնդիրը։

Գ. Կ. Ռ.

ԳՐԶԻ ԼՈՒՐԵՐ

Բերա—(ոչ «տանսանդ»)—«սուաբէ»ի մը մէջ, խօսակցութեան նիւթը պատահմամբ ամուսնալուծութեան վերայ կը գառնայ։ Ամուրի երիտասարդ մը ամուսնացեալ անձի մը գլուխը դիտելէ վերջ զուարճութեամբ կ'ըսէ,

—Դուն, ազնիւ էֆէնտիս, երկու անգամ պիտի ամուսնանաս։

—Ինչէն հասկցար

—Երկու «թէրէ» ունիս անոր համար։ Փորձուած բան մ'է ատիկա։

Անդէն՝ ամուսնալուծութիւնը քառնի տարիներէ ի վեր պահանջող անձ մը՝ անմիջապէս ոտքի ելլելով իր գլուխը հայելիին մէջ դիտելու ջանքեր կ'ընէ ըսելով.

—Հա, աղէկ ըսիր. կամէ եմ ալ նայիմ...քանի մը «թէրէ» ունիմ արդեօք...կարելի է «կոնդակ»ի պէտք չեմ ունենար...։

* * *

Մեղաւոր անձ մը իր «ֆիլիզլի» մեղքերը խոստովանելու կ'երթայ։ Քահանան լաւութեամբ մարի ընելէ յետոյ՝ երբ «արձակում» տալու կ'ելլէ՝ մեղաւորը ընդմիջելով.

—Տէր հայր—կ'ըսէ—, մեղք մըն ալ գործած եմ՝ բայց չեմ համարձակիր ըսելու։

—Ըսէ զաւակս, մի քաշուիր։

—(Վարանելով)...Ի՞նչպէս ըսեմ...

—(Բաղցրութեամբ) Ի՞նչ, մէկու մը ապա՞կ զարկիր...

—(Բերանացի սուլելով)...Հիւիւիւիթ, այդ ալ բան մըն է։

—(Զարմանօք) Մարդու մը պատո՞ն դպչեցար.

—(Միշտ սուլելով)...Հիւիւիւիթ, այդ ալ բան մըն է...

—(Ապշելով)...Կարեւոր բա՞ն մը գողցար...

—(Սուլելով)... Հիւ-հիւ-հիւթ,

—(Աչքերը բանալով)... Տո՛ւն այրեցիր...

(Սուլելով)... հիւ-հիւ-հիւթ,

—(Ժպտելով) Հասկցայ... (թէ օրհնելով և թէ սուլելով)... հիւ-հիւ-հիւ-հիւ-հիւ-հիւ-հիւ-հիւթ... ասանկ մեղքին ասանկ «արձակում», հատէ գնայ բանդ...

ՊԱՒՂՈՍ

Ց. Դ.—Վերջին «Դրչի լուրեր»ուս մէջ, յարգելի Թէոդիկի գրական—լուսանկարներու մասին զուարճալիք մը յօրինած էիր։ Մի քանիներ կարծեն որ ծաղրական հանգամանք չմը ունէր ատիկա, մինչդեռ գրուածքը բացորոշ կերպիւ ցոյց կուտար թէ «անմեղ զուարճալիք» մ'էր հանդէպ երիտասարդ համակրելի ղրադէտին։

ԽԱՐԻՃԻՑԵԼԷ

ՎԱՐՇԱՎԻՍ. Լէհլերի Ֆինլանտիա վէ Բուսիանքն Ինկիլիթերա՝ Ֆրանսա՝ Պելճիգա վէ Խովիլերա մէտելէքթիլերի իլէ Թիճարէթ իթմէսի իչուն պիր չիրքէթ թէչքիլ իթմիշլէր տիր։

ԲՐՈՒՍԻԼ ՎԷ ԼԷՀԼԷՐ. — Նիմրէտմի «Նովոսէ Վրէմիա» կազէթասը՝ Բրուսիանքն Լէհլէր ալէյհինտէ իթթիխաղ իթմիշ օլսուղու մէպլէք հագգընտա աթիտէքի պէհանաթտա պուլունուհօր։

«Պու կիւնքի Սլմանիաներ պիզէ թանրիտրրաճագ էն պէօհիւք ալամէթ՝ ֆէվգէլատէ տէնիլէճէք ատրէճէճէ օլան պիր զուրուր տրր։ Շիւպհէ եօք տրր քի պու զուրուր վէ ազամէթ՝ Սլմանիա իչուն ֆահիտլի տէեիլ տիր։ Լէհլերէ գարչը կէսսթէրտիի չիտտէիլեր՝ անլարքն չիմտիեէ գատար քէնտիսինէ մուհապպէթ իթմէմէսինէ սէպեպ օլմուշ տրր։ Սլմանիա՝ երնէ պու չիտտէթ վէ զուրուր սէպէպի իլէ տիր քի՝ Սլազալօրէն վէ Տանրմարգատան ալընան էսեալէթլեր էհալիսինի քէնտիսինէ ըսնտրրատտը։»

ՍԲԱՆԻՍ Ա.ՀՎԱԼԸ. — Սբանիատա միւլի լօթա իա պիլէթլերինտէ պէօհիւք սախթէքեարըզալար վրագու պուլմուշ տրր։

Շիմտիեէ գատար 4 քիչի հապս իտիլմիշ տիր։ Մէպուսան մէճլիսինտէ, մէպուսլարտան պիրի՝ Մալիսէ նազրընա խիթապէն, սախթէ պիլէթլերին իւքիմէթ թարաֆընտան էօտէնուպ էօտէնմէեճէնինէ տաիր պիր սիվլատա պուլունտու։ Պու պիլէթլեր հէր ճիհէթտէն սօր պիլէթլերէ պէնդէհօրար։

Հիւքիմէթ՝ մէսէլէի մահքէմէեէ հավալէ իթմիշ տիր։

ՄԱՃԱՐԼԱՐ ՎԷ ԻՆԿԻԼԻԶԼԷՐ. — Մաճարիսթան մէպուսան մէճլիսինտէ, պաշ վէքիլ Մ. Զէլ՝ Ինկիլթէրա ալէյհինտէ պիր նոթագ իյրատ իթմիշ օլան Մ. Շմիթէ ճէվապտէ, աթիտէքի պէհանաթտա պուլունմուշ տրր։

«Ֆիլհագրա. մէմէքէթլերինին իսթիգլալընը մո ագագա իչուն մուհարէպէ իտէն Պէլէրլերին ճէսարէթի հէր քէսի հարէթաէ պրագոր. ֆագաթ, պիզ Մաճար պարկիրլերինին Ինկիլիզլէ է սաթրլմասընը մէնն իտէմէկիզ, զիրա հուգուգը տիվէճէ, մուհարէպէ իտէն տէվլէթլերին պիրինէ պարկիր սաթմագ խուսուսը՝ պիհարաքլըգ դարիրէնինէ խալլել կէթիրմէզ։

Ինկիլթէր՝ Մաճարիսթանին տօսթու տրր, է աղըր վէ թէնիլքէլի զէմանլարտա, Մաճարիսթան՝ Ինկիլթէրա հիւքիմէթինին տօսթլուղընա նահլ օլմուշ օլա Ղոլ. կիպի, իլէրտէ տահի օլմագ իսթիմալը վար տրր։ Շու հալտէ տալա արզու իթմէմէքի, Ինկիլթէրանքն պիզէ օլան թէվէճճիհի աղալսընը։

ՍԲԱՆԻԱ ՎԷ ԻՆԿԻԼԹԷՐԱ.—Ճիպրալթարտան եաղըլտրղընա կէօրէ, Սլճէդիրա չէհրինին եէնի վալիսի ճէնէրալ Օպրէկօն՝ Սբանիանքն պաղը պէօհիւք մէմուրլարը իլէ պիրլիքտէ Ճիպրալթարտա Ինկիլիզ վալիսի Սիր Ճօրճ Վայթը զիհարէթ իթմիշ տիր։ Ճէնէրալ Օպրէկօն՝ գարաեա չըգտըղը արրատա, պիր պէօհիւք Ինկիլիզ ասքերի թարաֆընտան գապուլ օլունմուշ, վէ իսթիհքամլարտան թօք ամթալարագ սէլամլանմըշ տրր։ Մուսաթլէհ՝ հիւքիմէթ գօնդրընա կիթմէքլէ, օրատա սիր Ճօրճ Վայթ թարաֆընտան չէրէֆինէ վէրիլէն զրեաֆէթտէ հաղըր պուլունմուշ տրր։ Ինկիլիզ վալիսի եէմէք սրրասընտա Սբանիա գալը իլէ գրալիչասընը սրհհաթընա չարագ իչմիշ տիր։ Ճէնէրալ Օպրէկօն՝ պունտա մուգապիլ ճէվապ վէրմիշ, վէ ճէնուպի Ակֆրիգատա Լէտիսմիթ չէհրինին Պօէրլէր թարաֆընտան մուհասարա օլունտուղու սրրատա, պիթիրէն ալէմէ հայրէթ վէրմիշ պիր գարարամնլըգլա մէզգիւր չէհրի միւտաֆատա իտէն մուսաիլէհ վալի սիր Ճօրճ Վայթ իլէ կէօրիշմիշ օլտուղունտան տօլաեր, խասսէթէն մէմնուն վէ մահզուլ պուլունտուղունը պէեան իլէ, պու վագա էանասընտա Ինկիլիզլէր թարաֆընտան կէօսթէրիլէն ճէսարէթտէն աօլաեը, էն քիւչիւք պիր Սբանեօլ զապիթի մէգամընտա, Սբանիա օրտուսը նամրնա՝ սամիմանէ թագտիրատտա պուլունմուշ տրր։

Իչպու զիհաֆէթտէ՝ պիր չօգ Ինկիլիզ վէ Սբանեօլ մէմուրլարը հաղըր պուլունմուշ տրր։

ՇԻԼԻ ՎԷ ԱՐԺԱՆԹԻՆ.— Վիէննատա Արժանթին ժէնէրալ գօնսօլօսը՝ քէնտի իմզասը թահրընտա օլարագ «Նայէ Ֆրաեէ Բրէսսէ» կազէթասընա աթիտէքի վարագաեը կէօնտէրմիշ տիր։ «Շու սբրատա Սանթիակոտան ալտրըզմ պիր թէլէկրաֆնամէտէ, Շիլի հիւքիմէթի հագգընտա էնտիչէ իտէճէք պիր չէյ գալմատըզը, վէ Շիլի հիւքիմէթինին Արժանթինին հուգուգունու գապուլ իտէճէեի պիլտիրիլիօր։»

ՎԷՆԷԶՈՒԷԼԱ ՎԷ ԱԼՄԱՆԻԱ.— Նիւ-Եորգտան խապէր վէրիլտիեինէ կէօրէ, Վէնէզուէլասա պուլունան Վիլմէթատա չէհրինտէ, Ալմանիանքն 2,000,000 տօլարըզ ալաճաղընը Վէնէզուէլա հիւքիմէթինէ գապուլ իթտիրմէք իւզրէ, լաղըմ կէլէն թէտպիրլերի իթթիխազ իտէճէեի զանն օլունուհօր։

ԱԼՄԱՆԻԱ ԻՍԹԻԳՐԱԶԸ.— Հիւքիմէթ՝ կէլէճէք փետրվարատա իթթիմա իտէճէք օլան Լանթակ մէճլիսինէ 500 միլն. ֆրանգլըզ պիր իսթիգրազ ագտը իչուն, պիր լաեիհա թագտիմ էյլեեէճէք տիր։ Մէկզիւր իսթիգրազ՝ չըմէնտրֆէլերի վէ ալեաթ վէ էտէվմաթը չօղալմամագ մագատը իլէ ագտ օլունանագ տրր։ Հիւքիմէթ՝ նագլիյաթ մասրաֆլարընը ազալթարագ, պու սուրէթլէ Ալմանիա սանսաթլարընա մուավէնէթ իթմիշ օլանագ տրր։

ԻՆԿԻԼԹԷՐԱ ՎԷ ԱԼՄԱՆԻԱ.— «Կազէթ տը Բօհատամ»ընը ալտրը մալիսմաթա կէօրէ, Ալմանիա իմբէրթօրը Վիլհէլմ հազրեթլերի՝ Ինկիլթէրա գրալը եէտինճի էտուար հազրեթլերինին թաճ կիյմէլերի մէրասիմնտէ հազըր պուլունմագ իւզրէ, կէլէճէք իլգ պէհարտա Լօնտրաեա կիթմէք ֆիքրինտէ տիր։

ԱԼՄԱՆԻԱ ԶԸՐՀԼԸԼԱՐԸ.— Պու կիւն Ալմանիատա 14 զըրնը եաբըլմագտա օլուպ, պունլարդն 3ի եազընտա հիւքիմէթէ թէպէմ իտիլէճէք տիր։ Պունլար՝ Բարթօր գրուազէօրի Բրէնտ Հարրի վէ Պէօհիւք Շարլ զրրնըլարընան իպարէթ տիր։ Կէլէճէք յունիստէ եէնիտէն 7 կէմի տահա եաբըլմագա պայլաեագագ տրր։ Շու հալտէ, 2-3 սէնէ նիհատեէթինտէ Ալմանիա տօնանմասընա 31 կէմի իլավէ օլունճագ տրր։ Պիրտէ 1900 սէնէսինտէ, հէր պիրի 6002 գարկիր գուվվէթինտէ եէնիտէն 6 թորպիտօհա մալիք օլաճագ տրր։

ԲԱՐԻԶ ՊԻԻՏՃԷՍԻ.— Բարիզ չէհրինին սոն պիլուճէսինտէ, թամ 20 միլիոն ֆր. այզգ կէօրիւլիւշ տիր։ 334 միլիոն ֆրանգասան իպարէթ պուլունան պիլուճէստէ, 20 միլիոն ֆրանգ էքսիճէ պիր եէքիւն տիր։

Բարիզ պիլուճէսի՝ իլգ տէֆա օլարագ պիր միլեարդն իւչտէ պիրինի կէչիեօր։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ ՄՈՒՀԱՐԷՊԷՍԻ.— Ճէնէրալ Պրիս Համիլթօնը, 65 քիչիւք պիր գօմանտօ էսիր իտուպ, Պէնսոն միգրէդէսինի էլտէ իթմէսի վէ Ինկիլիզ թօրլարընտան պիրինի կէրի ալմասը իւզրէինէ, հարպիյէ նազրը Մ. Պրօտրիք՝ միւշարիւէյ ճէնէրալը թէպրիք իթմէք իւզրէ, Լորտ Ռիչնէրէ պիր թէլէկրաֆնամէ չէքմիշ տիր։ Եօհանէսպուրկտան պիլտիրիլտիեինէ կէօրէ, ուֆագ գուլէյէր խաթթարը ինչասը սահէսինտէ Պօէրլէր՝ էսասէն տաղըմըզ օլուպ, միհիմմ միգրիզէյէր թէչքիլ իտէմէեօրլար։

ԿՐԱՆ ՏԻՒԲ ՄԻԻՍԷԼ.— Կրան Տիւք Միխաէլ Պէրլինէ վասըլ օլտուղու սրրատա, սթասիօնտա իմբէրաթօր Վիլհէլմ թարաֆընտան գապուլ օլունարագ եէնի Սարայա տավէթ օլունմուշ տրր։ Պէրլինտէ իհրա իտիլէն չէնլիքլէր բէք բարլագ օլմուշ տուր։ «Իմբէրաթօր Ալէքսանտր» նամրնը թաչրեան ասքէր ֆըրզասը՝ սթասիօն էօնիւնտէ պուլունտուրլրմշ տրր։ Կրան Տիւք Միխաէլ՝ պիրատէրի Կրան Տիւք Ճորճընը վէֆաթը իւզրէինէ 1898 սէնէսի յուլիս 10ընտան սօնրա վէլիի ահտ իլան իտիլմիշ օլուպ, Զար հազրեթլերինին պիր երքէք էվլատը օլունճաեա գատար վէլիիահտ գալտագ տրր։

Տիգգաթա չաեան տրր քի, միւշարիւէյ Ռուսիա իմբէրաթօրունընն չիմտիեէ գատար 4 էվլատը օլուպ, տէօրտի տէ զըզ տրր։

ԻՆԿԻԼԹԷՐԱՏԱ ՖՈՒՐԹՈՒՆԱ.— Պիր գալ կիւնտէն պէրի Ինկիլթէրանքն կէօրիշմիշ օլտուղունտան տօլաեր, խասսէթէն մէմնուն վէ մահզուլ պուլունտուղունը պէեան իլէ, պու վագա էանասընտա Ինկիլիզլէր թարաֆընտան կէօսթէրիլէն ճէսարէթտէն աօլաեը, էն քիւչիւք պիր Սբանեօլ զապիթի մէգամընտա, Սբանիա օրտուսը նամրնա՝ սամիմանէ թագտիրատտա պուլունմուշ տրր։

Իչպու զիհաֆէթտէ՝ պիր չօգ Ինկիլիզ վէ Սբանեօլ մէմուրլարը հաղըր պուլունմուշ տրր։

ՇԻԼԻ ՎԷ ԱՐԺԱՆԹԻՆ.— Վիէննատա Արժանթին ժէնէրալ գօնսօլօսը՝ քէնտի իմզասը թահրընտա օլարագ «Նայէ Ֆրաեէ Բրէսսէ» կազէթասընա աթիտէքի վարագաեը կէօնտէրմիշ տիր։ «Շու սբրատա Սանթիակոտան ալտրըզմ պիր թէլէկրաֆնամէտէ, Շիլի հիւքիմէթի հագգընտա էնտիչէ իտէճէք պիր չէյ գալմատըզը, վէ Շիլի հիւքիմէթինին Արժանթինին հուգուգունու գապուլ իտէճէեի պիլտիրիլիօր։»

ՎԷՆԷԶՈՒԷԼԱ ՎԷ ԱԼՄԱՆԻԱ.— Նիւ-Եորգտան խապէր վէրիլտիեինէ կէօրէ, Վէնէզուէլասա պուլունան Վիլմէթատա չէհրինտէ, Ալմանիանքն 2,000,000 տօլարըզ ալաճաղընը Վէնէզուէլա հիւքիմէթինէ գապուլ իթտիրմէք իւզրէ, լաղըմ կէլէն թէտպիրլերի իթթիխազ իտէճէեի զանն օլունուհօր։

ԱԼՄԱՆԻԱ ԻՍԹԻԳՐԱԶԸ.— Հիւքիմէթ՝ կէլէճէք փետրվարատա իթթիմա իտէճէք օլան Լանթակ մէճլիսինէ 500 միլն. ֆրանգլըզ պիր իսթիգրազ ագտը իչուն, պիր լաեիհա թագտիմ էյլեեէճէք տիր։ Մէկզիւր իսթիգրազ՝ չըմէնտրֆէլերի վէ ալեաթ վէ էտէվմաթը չօղալմամագ մագատը իլէ ագտ օլունանագ տրր։ Հիւքիմէթ՝ նագլիյաթ մասրաֆլարընը ազալթարագ, պու սուրէթլէ Ալմանիա սանսաթլարընա մուավէնէթ իթմիշ օլանագ տրր։

ԻՆԿԻԼԹԷՐԱ ՎԷ ԱԼՄԱՆԻԱ.— «Կազէթ տը Բօհատամ»ընը ալտրը մալիսմաթա կէօրէ, Ալմանիա իմբէրաթօրը Վիլհէլմ հազրեթլերի՝ Ինկիլթէրա գրալը եէտինճի էտուար հազրեթլերինին թաճ կիյմէլերի մէրասիմնտէ հազըր պուլունմագ իւզրէ, կէլէճէք իլգ պէհարտա Լօնտրաեա կիթմէք ֆիքրինտէ տիր։

ԱԼՄԱՆԻԱ ԶԸՐՀԼԸԼԱՐԸ.— Պու կիւն Ալմանիատա 14 զըրնը եաբըլմագտա օլուպ, պունլարդն 3ի եազընտա հիւքիմէթէ թէպէմ իտիլէճէք տիր։ Պունլար՝ Բարթօր գրուազէօրի Բրէնտ Հարրի վէ Պէօհիւք Շարլ զրրնըլարընան իպարէթ տիր։ Կէլէճէք յունիստէ եէնիտէն 7 կէմի տահա եաբըլմագա պայլաեագագ տրր։ Շու հալտէ, 2-3 սէնէ նիհատեէթինտէ Ալմանիա տօնանմասընա 31 կէմի իլավէ օլունճաեագ տրր։ Պիրտէ 1900 սէնէսինտէ, հէր պիրի 6002 գարկիր գուվվէթինտէ եէնիտէն 6 թորպիտօհա մալիք օլաճագ տրր։

ԲԱՐԻԶ ՊԻԻՏՃԷՍԻ.— Բարիզ չէհրինին սոն պիլուճէսինտէ, թամ 20 միլիոն ֆր. այզգ կէօրիւլիւշ տիր։ 334 միլիոն ֆրանգասան իպարէթ պուլունան պիլուճէստէ, 20 միլիոն ֆրանգ էքսիճէ պիր եէքիւն տիր։

Բարիզ պիլուճէսի՝ իլգ տէֆա օլարագ պիր միլեարդն իւչտէ պիրինի կէչիեօր։

ԹՐԱՆՍՎԱԼ ՄՈՒՀԱՐԷՊԷՍԻ.— Ճէնէրալ Պրիս Համիլթօնը, 65 քիչիւք պիր գօմանտօ էսիր իտուպ, Պէնսոն միգրէդէսինի էլտէ իթմէսի վէ Ինկիլիզ թօրլարընտան պիրինի կէրի ալմասը իւզրէինէ, հարպիյէ նազրը Մ. Պրօտրիք՝ միւշարիւէյ ճէնէրալը թէպրիք իթմէք իւզրէ, Լորտ Ռիչնէրէ պիր թէլէկրաֆնամէ չէքմիշ տիր։ Եօհանէսպուրկտան պիլտիրիլտիեինէ կէօրէ, ուֆագ գուլէյէր խաթթարը ինչասը սահէսինտէ Պօէրլէր՝ էսասէն տաղըմըզ օլուպ, միհիմմ միգրիզէյէր թէչքիլ իտէմէեօրլար։

ԿՐԱՆ ՏԻՒԲ ՄԻԻՍԷԼ.— Կրան Տիւք Միխաէլ Պէրլինէ վասըլ օլտուղու սրրատա, սթասիօնտա իմբէրաթօր Վիլհէլմ թարաֆընտան գապուլ օլունարագ եէնի Սարայա տավէթ օլունմուշ տրր։ Պէրլինտէ իհրա իտիլէն չէնլիքլէր բէք բարլագ օլմուշ տուր։ «Իմբէրաթօր Ալէքսանտր» նամրնը թաչրեան ասքէր ֆըրզասը՝ սթասիօն էօնիւնտէ պուլունտուրլրմշ տրր։ Կրան Տիւք Միխաէլ՝ պիրատէրի Կրան Տիւք Ճորճընը վէֆաթը իւզրէինէ 1898 սէնէսի յուլիս 10ընտան սօնրա վէլիի ահտ իլան իտիլմիշ օլուպ, Զար հազրեթլերինին պիր երքէք էվլատը օլունճաեա գատար վէլիիահտ գալտագ տրր։

Տիգգաթա չաեան տրր քի, միւշարիւէյ Ռուսիա իմբէրաթօրունընն չիմտիեէ գատար 4 էվլատը օլուպ, տէօրտի տէ զըզ տրր։

ԻՆԿԻԼԹԷՐԱՏԱ ՖՈՒՐԹՈՒՆԱ.— Պիր գալ կիւնտէն պէրի Ինկիլթէրանքն

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Միտիլի սանճաղը մուհասէպէճիլիեէնէ Տէյրէք գաղասը Մալ միւտիրի իզզ. Մուսթաֆա նազմի էֆ. թաեին վէ թահլիֆի իհրա գըլընմըշ տրր։

Պէրլին սէֆարէթը սէնիյէէսի իւչինճի քիթապէթինէ Շաքիր ճէմալ պէյ՝ թաեին պուլրուլմուշ վէ միրը մուամիլէյինին ալէյ ուսուլ իհրաի թահլիֆի մահէլլինէ տէրէսսութը իչար պուլունմուշ տրր։

ՏԱԽԻԼԻՅԵԼԷ

ՐՈՒՍԻԱ. ՋԱՐԸՆԸՆ ԻՍՄ ՋԻՆԷԹԻ. — Եազարղըմըզ վէճ լէ տիւն, Զար հազրեթլերինին իսմի կիւնիւ օլուպ ասպահլարը Ռուս սէֆարէթի քիլիասընտա Արչիմանտրիթ Իօնաս թարաֆընտան թէքմիլ բուհպանլարը իթթիֆագը իլէ «Թէ Տէօմ» տիւասը վէ պիլահիրէ Զարը իսմինէ պաչդաճա տուա օգունմուշ տրր։

Պու աեինտէ, Մ. Մ. Զինօվիէֆ, եունան սէֆիրի Բրէնս Մավրոգօրտաթօ, Սբրպ սէֆիրի Մ. Սավա Կրուիչ, Ռումանիա մասլահաթ կիւզարը Տէրիասի, Պուլկար գաբու քէթիսիտասը Մ. Կեչոֆ վէ թէրճէման Համամճեան էֆ. Ռուս սէֆարէթի մէէմուրլարը իլէ եու, նան, Սբրպ, Ռումանիա սէֆարէթլերի երքեանը էլպիսէի ըէսմիյէլերինի կիյմիշ օլտուգլարը հալտէ դասընն սաղ թարաֆընտան պուլունմագտա իսիլէր։ Ռուս թաթրիգխանէսի թարաֆընտան բահրպ Կրիսսոթօյս վէ Թութվիտէս էֆ լեր վէ Նէպաօլիս եպիսկոպոսը, վէ Սրուսաղէմ բաթրիգխինին վէքիլի հազրը պուլունուհօրար։ Ազգ. Պատրիարքարան թարաֆընտան տահի փոխանորդ Գաբրիէլ եպիսկ. Ճէվահիրճեան վէ Եզեկիէլ Վ. Արշակունի վէ միմէպէրանտան Լիսնիտաս Զարիֆի վէ սաիր պիր խայլը զէվաթը միմէպէրէ վէ բուհպանլար հազրը իսիլէր։ Դասընն սօլ թարաֆընտա տահի գաբընլար ահազը մէվզը իթմիշլէր իսի։

Աեինը բուհանիտէն սօնրա, հազրըրան՝ սէֆարէթի սալոնունտա Մ. Զինօվիէֆ թարաֆընտան գապուլ իսիլմիշլէր տիր։ Սէֆիր հազրէթլերի՝ Զարը ակիլեեինիտ վէ հազրը պուլունան սիւֆիրանքն հիւքիմտարլարը չէրէֆինէ պատէ նուշ օլմուշ տրր։

Տիւն էօյլէտէն սօնրա թարաֆը էշրէֆը Բատրչահիտէն թէպրիք իչուն, կէլմիշ օլան հէյեէթը մահսուս Մ. Զինօվիէֆ թարաֆընտան գապուլ օլունմուշ տրր։

Մ. ԶԻՆՕՎԻԷՖԻՆ 50ինճի սէնէի տէվրիյէսի եատիկարը օլմագ իւզրէ Ռուսիա խարիճիյէ նազրը թարաֆընտան պագը իւզերինէ մահքիւք վէ Մ. Զինօվիէֆին մէսլէքը սիեասիսինի անտրրը ղաեէթ սանատթ քեարանէ պիր լէվհա եաբտրրըլուպ, միւշարէյէէ իհտա էտիլմիշ տիր։ Սէֆարէթի թէրճէմանը Մ. Նապօլքօֆ՝ պու հէտիեէեի համիլէն Սթամպօլա կէլէճէք տիր։

ՍԹՕԳՀՕԼՄ սէֆիրի Շաքիր բաշա հազրեթլերի, մահը հալնն 14ինտէ պիր զիհաֆէթը միւքէմմէլ վէրէրէք պունտա զէվաթը մարուֆէ վէ միմէպէրէ հազը պուլունմուշլար տրր։ Պու էսնատա գօնթ Գոնտատ տը Բօզէն պիր նուոգը պէլիվ իյրատը իլէ պունտա Զաթը հազրեթը Շէհինշահինին խասահ վէ իգթիտարը ֆէվգէլատէլերինի պիր լիսանը սիթաեիշ իլէ թագտիր վէ թահսին իթմիշ վէ հազըրուն թարաֆընտան ալգեշլար իլէ գապուլ իսիլմիշ տիր։

ԵՈՒՆԱՆ սէֆիրի Մ. Մավրոգօրտաթօ՝ տիւն իսմի կիւնի օլմասըյլա, պիր չօգ զէվաթը միմէպէրէյնին վէ սէֆարէթլէր մուրախասալարընը թէպրիքեաթընը գապուլ իթմիշ տիր։

ՊԱ ԻՐԱՏԷԻ Սէնիյէ Անատօլուի Շահանէյնին պաղը վիլաեաթը իչուն, զրաաթ մաքինա վէ էտավաթը սաթըն ալընաճագ տրր։ Շիմտիքի հալտէ, պունլարտան պիրէր թագըմ Գոնեա վէ Էնգարէ վիլաեէթլերինէ կէօնտէրիլէճէք տիր։

Ս. ԲԷԹԵՐՍԳՈՒՐԿՏԱ ՊԱԼԸԳ ԱՎՃԸԼԸՂ ԳՕՆԿՐԷՍԻ.— Մ. Զինօվիէֆ՝ Բէթէրսպուրկտա քիւչատ օլունճագ պալըգ սէրկիսինէ վէ պալըգ ավճըլարը գօնկրէսինէ հիւքիմէթը Սէնիյէեի տավէթ իթմիշ օլմաղլա, թարաֆը Սալթանաթը Սէնիյէեէ Ս. Բէթէրսպուրկ սէֆարէթի մէէմուրլարընտան պիր զաթ մուրախասա թահեին էտիլէճէք տիր։ Գոնկրէսին բէիսի Կրան տիւք Սէրգէյ Ալէքսանտրովիչ օլաճագ տրր։

ՐՈՒՄԱՆԻԱ. մէճլիսը մէպուսանը՝ Թիւրքիա իլէ ագտ օլունան թիճարէթ մուահէտէսինի միթթէֆիգան գապուլ իթմիշ տիր։

ՐՈՒՄԱՆԻԱ. հիւքիմէթի՝ Թիւրքիա միվարէտաթընա գարը գօյմուշ օլտուղու մուահէնէի սրհհիյէեի լաղվ իթմիշ տիր։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԻՍԹԻԳՐԱԶԸ. — 125 միլեոն ֆր. իսթիգրազ մուգավէլէսինին թաստիգը միւտաէթի պիթմիշ օլտուղունտան, իսթիգրազը տէրէօհտէ իտէն Բարիզ վէ Հոլանտա պանգալարը՝ չէքիմշլէր տիր։ Մէճլիսը նուզզար՝ բարասզ մէմլէքէթի իտարէ իսէմէեճէքլէրինտէն պանալէ, իսթիֆա իտէճէքլէրինի թէպլիղ իթմիշլէր տիր։ Ի՝ պու հալտէ իքէն, մալիյէ նազրը Մ. Սարաֆօֆքն պէլիղ պիր նուոգը՝ Ս պրանիեէ ազասընը ֆիքրինի իգնա իթմիշ վէ չիմտի իսթիգրազ միւզաքերաթընը հիւսնը նէթիճէեէ մունճէրը օլաճագը զան օլունմուշ տրր։

ԷՄՆԻԹԵԷԹ ՍԱՆՏՐՂԸ Միւտիր վէ վէզնէտարը քէֆալէթէ բասպի էտիլմէմիշ օլտուգլարընտան, մ մէ լաթը նագտիյէ իթրա իթմէլերի նիզամ խիլաֆընտա պուլունմագլա, միւտիր վէ վէզնէտարը պին պէշէր եիզ լիրա քէֆալէթը նագտիյէ վէ եախատ 3000 լիրալըգ էտլաք թէրէին իսմէլերի լիւզումը՝ մագամը ահտինէ թէպպիղ իսիլմիշ տիր։

ՊԷՅՐՈՒԹ չէհրի էմլաք վէ արազիսինի եէնիտէն թահրիր իթմէք իչուն կէնտէրլէն հէյեէթը մասասուսաեէ վէրիլէն 46,300 ղ. խարճրրահատան խարիճ օլարագ, էվվելէճէ թախսիս օլունան 13,800 ղ.ը 1316 սէնէսի էմլաք վէրկիսինէ պինտէ պիր իլավէսի իլէ պիտճէեէ իտիսարի վէ օ եօլտա թէվզիյէեսի գարարլաշմըրըլմշ տրր։

ՍԷՕԵԻՒՏ գասապասընը Պոզէտեիք վէ Ին էօնիւ գարեէլէրի ըէնչպէրլէրինին էմլաքը ղայրը մէնգուլէ թէրինինէն ամիղ վէ ազչէեէ իհթիեաճլարը տա տէրբեար օլտուղունտան, քէֆալէթը միմէպէրսլէեէ փոխադարձ երաչխաւորութիւն) բասպիրլա, զրաաթ պանգասը թարաֆընտան քէնտիլէրինէ 166,000 ղ. իդրալը՝ գարարկիր օլմուշ տրր։

ԿԻՐԻՏ ատասը մէէմուրլարընտան օլուպ, աշբգտա գալմշ օլան վէ իզ միրաեէ պուլունան 111 էֆ նին աշրաճագ մէէմուրիյէեէլէրտէ սարիլէրէ թերճիրէն թաեինի՝ իրատաի Սէնիյէեէ ասքեամընտան օլմաղլա, մուամիլէյէրին պու տէֆա պիրէր մէէմուրիյէեէլէ գայրըլմըշլար տրր։

ԱՆԴԱՐԱ վիլաեէթինէ թապի տէվելի թէլէկրաֆ խաթթը մէսարիֆինին պիտճէեէ իլավէսէն թէսվիյէսի՝ թահթը գարարա ալընմըշ տրր։

ՏԱՄԿԱ բուլունտան մահքիմ օլտուղու 4000 ղ.ը ճէզահ նագտի՝ միւթէվէֆֆա Սամի պէյին վէրէսէսինտէն թալէպ օլունմուշ իսէ տէ, մահքիմ վէ զայրը մահքիմ ճէզահ նագտինին վէրէսէսէն խթրֆասը մուղաիրը գանուն օլտուղը՝ Պաղտատ միտտաիի ումումիսինէ թէպպիղ իսիլմիշ տիր։

ՕՐՄԱՆ եագմըշ օլտուգլարընտան տօլաեը միւթթէհէմ օլան քէսանքն Ա. զիղիյէ մահքէմէսինտէ իթրաի մուհաքէմէլերի տէրտէսթ պուլունմագլա, միւթէճասըրլար հագգլարընտա իճապաթը գանունիյէեէնին իթրասը իչուն, Պուլսա օրման միճէթթիչլերինէ էմր վէրիլմիշ տիր։

ՍԷՐԱՑ ԲԷՕԳ Ըսթիթ տէբօսունուն թամիրի իչուն, սարֆ օլունճագ 55463 ղ.ը նըզամիյէ թախսիսաթընա զամիմէեն թէէտիյէսի գարարլաշտըրըլմըշտը։

ՊԱՆՏՐՄԱՆ. իլնագ օլունան Գաբուտաղ, Էրտէք վէ Այտընճագ նահիյէլերի գայտ մուամէլաթընը 1318 թարիխինտէն իթթիպարէն թէֆրիգի թէնսիպ վէ իգթիգասը մահալլինէ թէպպիղ օլունմուշ տրր։

ՎԱՆ վիլաեէթի պիտաեէթ մահքէմէսի հուգուգ բէիսը սապրգը օլուպ, կէչէնտէ ազլ օլունան Գատրի էֆ.նին էնճիմէնը ինթիխապա իթրա իտիլէն թահգիգաթընտա, ազլընա քեաֆի սէպպպ կէօրիւլմէեէրէ, մուամիլէյէրին եէնիտէն մէէմուրիյէեթինտէ տէվամը թահթը գարարա ալընմըշ տրր։

ՍՈՒԻ իսթիմալաթընտան տօլաեը 3 այ հապասամահքիմ Սօմագազասը տիւեունը ումումիյէեէ մէէմուրը սապրգը Սալիհ էֆէնտինին իլամը մահքէմէի թէմիզտէն թաստիգ օլունմուշ տրր։

—Գօշ Հիսար նահիյէսի միւտիրի օլուպ, սուի իսթիմալաթընտան տօլաեը թահթը մուհաքէմէեէ ալընան Զըեա էֆ.նին մէնը մուհաքէմէսի՝ գարարկիր օլմուշ տրր։

ՄԷՐՍԻՆ կիւմրիւքլէրինտէ եօլսուզլուգլար իհրա օլունմագտա իտուեի միւտիրիյէեէ պաշ քեաթիպի Շաքիր վէ մանիֆէսթօ մէէմուրը Խիսրէվ էֆֆէնտիլէր թարաֆընտան իսպար օլունմասը իւզրէինէ, կէօնտէրիլէն հէյեէթը թահգըգիյէեէ՝ մաղպաթա վէ էվրագընը թանզիմէէ Բիւսուսաթ նէզարէթինէ իրսալ էթմիշ տիր։

—Սուք խթիմալաթընտան տօլաեը մաղնուն օլան Պասրա կէօմրիւքմիտրիյէեթի անպար մէէմուրը Մէհմիէֆֆէնին թահգըգաթը՝ պիր հէյեէթը մախսուսաեէ հավալէ օլունմուշ տրր։ Էշեաի թիճարիյէեէն գըսմը քիւլլիսի անպարտա մէվճուտ տէեիլ իմիշ։

ԳԱԶԱ.— Մէվանթօրլ մուհաֆիզլերինանէն 14 եաչընտա պիր չօճուգ՝ «Գոսսվա» վաբօրունուն անպարընա տիւշէրէք վէֆաթ էթմիշ տիր։

—Հիսէյին գաբուտանքն 73 թօնլուգ «Շահինը Պարի» նամ սէֆինէսի՝ Պարթը բիչկհարընտա գազազէաէ օլմուշ իսէ տէ, էշեա, նիւֆուս վէ էտվաթը թախլիս էտ լմիշ տիր։ Քէզա Ահմէտ գաբուտանքն 50 թօնլուգ կէսիսի՝ Պողազա կիրէքքէն գում իսէզրինէ տիւշմիշ վէ թահֆէսի գուրթարըլմըշ տրր։

ՐՈՒՍ ՖԻԼՕՍԸ.— Իզմիրտէ պուլունան Ռուս Ֆիլօսունքն Ա. Նէգոլա կիւնիւ (տիւն) լիմանտան հարաքէթ էտէճէք օլտուղու Իզմիր կազէթասընտա օգունմուշ տր։

ԱՎԱԹՐԻՍ հիւքիմէթինին 4 գըթա զարհլըսը վէ Պրազիլիանքն պիր գըթա զարհլըսը Իզմիրի զիհարէթ էտէճէք տիր։

ՖԻՃԻ ԳԱԶԱ.— Իզմիրտէ Պայրագլրտա պիր Ռում գարըսը չամաչը իսթիւլէմէքտէ իքէն, պիր իչտէն տալաը, 5 եաչընտա գըզ չօճուգունը օտատա պրագըզ, տը արը չէգար։ Զօճուգ՝ իսթիեի գարըչարրը վէ չէգան գրդրիմրտատան էլպիսէի եանմագա պաչար։ Զօճուգուն ֆէրեաաը իլգ ինէ էթրա ատն եէթիչիլիր իսէ է, չօճուգ էբէեիճէ եանարգտան սօնրա աթէշ սէօնտիսրիլէպիլիր։ Պիչարէ խաթխանէեէ նազլ օլունուրիսէ տէ, միմէեէսարէն օրատա վէճ թ իսէր։

ԳԼԸՃԱ. ՊԷՐԻՆԱՄ. նահիյէսինին կէօչպէյլի գարեեէսինտէ նալպանտլըգ իտէն 70 եաչընտա Մէհմէտ Զաֆուզ նամ պիրի՝ մանտա արապասը իլէ սըլաեա կիտէրքէն եօլտա սօուգտան տօնարագ վէճաթ էթմիշ տիր։

—Էօտէմիշ գազասը բազարընա կիթմէք իչուն եօլա չէգան 12 իսլամ՝ եօլտա սանտալ իլէ Հէրմս չայընտան կէչէրքէն, սանտալ տէվրիլլուգ եօլճուլար սուտ աէօքիւմիշ։ վ

—Եթէ պու կազէթանըն սօն նիւսխէսնէ նազարէն, Գարավէլօֆ էֆ.՝ իսթիգրազ միւազաբէրաթը մէվզը միւպահասաւա գօյմագտան վազ կէջմիշ տիր։

—Սօպրանիէ ազասընտան օլուպ, մէճլիսը նուզզար հէյէթինին սուի իսթիմալաթը մէյտանա գօեան Գրաեէֆ՝ Թէազրէզը մուհասէպէ իչուն պիր գօմիսիօն թէչքիլինի Սօպրանիէէտին թալէպ իտէճէք տիր։

— Պուլկարիաթան հիւքիւմէթինին Ինկիլիթէրա իլէ բաալըթաի թիճարէթինէ թագվիյէէթ վէրմէք իւզրէ Լօնտրաեա կէթմիշ, վէ օրատա պիր թիճարէթ պիւրօսը թէչքիլ իթմիշ օլան Բէթրօ Բէթրօֆ նամ զաթ՝ Սօֆիաեա տէօնէրէք «Պալգան թիճարէթի» նամը իլէ Ինկիլիզէ վէ Պուլկարաա պիր կաղէթա նէչրինէ պաշլամըշ տը։

ՀԱՎԱՏԻՍԸ ՄԻԻԹԷՆԵՐԻԴԻ.— Բիւսումաթ թանվիլխանէսի իչուն լաբ զըմ օլան պլէաթ վէ էտէվաթըն իսթիրասը թէգարրուր էթմիշ տիր։

—Գարատաղ սէֆիրի Մ. Պաքիչ՝ զէվճէ վէ մախատումարը իլէ պէրապէր տիւն Մըսրա կէթմիշ տիր։

—Բիւսատ մուալլիմի Քամբ Հօֆնէր բաշա՝ Ալմանիաեա կէթմիշ տիր։

—1220 նիֆիուս կավկասիա մուհաճիրի կէլմիշ տիր։

ՎՈՒԴՈՒԱԹԸ ԶԱՊԸԹԱ.— Տիւն Գալաթա քէօբրիսիւնտէ օյնաեան պիր թիւրքէօճուը՝ բարմագըզդան տէնիզ տուշմիշ իսէ տէ թախլիս իսիլմիշտիր։

—Պալաթը եանքէսիճինին պիրի՝ տիւն Պալզդ Բազարընտա Մէհմէտնամընտա պիրիսինին 200 ղշ. բարաընը չարբարագ ֆիրար էթմիշ իսէ տէ եագալանմըշ տը։

—Գասբ Բաշատա Հաճի Խիւսրէվ մահալլէսինտէ սաքին Բէնէպ՝ Իտարէի Մախսուսանը «Գատրիյէ» վաքըը սիւմենիսի 85 եաշընտան Հաճի Հասանլա միւնազատա էտէրէք, Հասան՝ Բէնէպի պէեազ պիր պըշագլա աղըր սուրէթէտ ճէրէ էթտիքտէն սօնրա տէրատէթ էտիլմիշ տիր։ Մէճբուր խասթախանէյէ նազլ օլունմուշ տը։

ԻՃԼԱՍ.— Պաղչէ Գարուսունտա Թիւճճարլըզ իտէն միւթէվէֆֆա Վասիլաքի Լակօբուլ՝ իլանը իճլաս իթմիշ տիր։

—Սթանպօլտա Սագա եօգուշունտա Թիւճճարլըզ իտէն Գրիգոր Գրիգորեան՝ իլանը իճլաս իթմիշ տիր։

—Զարչուի Բէպիրտ Անենէճիէրտ չուխա Թիւճճարը Մոիզ Անճէլօ նամ Եէհուտի իլանը իճլաս իթմիշ տիր։

—Գալաթատա գօմիսիօն խանը ալթընտա գավաճ Դամիանոս էֆ. Փափազեան՝ իլանը իճլաս իթմիշ տիր։

—Պաղչէ Գարուսունտա Բասիմ Բաշա խանը ալթընտա 15 նիւմէրօլու վէ Զարչուի Բէպիրտ Գալաթաճըլար պաշընտա 39 նիւմէրօլու մաղազալարտա Թիւճճարլըզ իտէն ճանֆէսճի Խրիսթօ Թրիանտաֆիլիտի վէ գումքանեաընը իճլաբընա հիւքմ օլունմուշ տը։

ԱՐԿԸՆԻ ՄԱՏԻՆԻՆԻՆ պու սէնէքի սէրմաեէսինէ մահսուպլէն 500 վէ թամիրաթ վէ թէրմիմաթը իչուն տահի 500 քի ճէման 1,000 լիրա օսմանի բօսթաեա թէվտիան մահալլինէ կէօնտէրիլմիշ տիր։

ՊԻՐ ԴԱԹԼ, մատատիսինտէն տօլաեը պէշ սէնէ քիւրէկէ մահքիւմ օլան, վէ հալը ֆիրարտա պուլունան Գօնեալը Հիւսէյն նամ չէրիր՝ տէրտէթ վէ թէվզբի իտիլմիշ տիր։

—Ինչէ պու կազէթանըն սօն նիւսխէսինէ նազարէն, Գարավէլօֆ էֆ.՝ իսթիգրազ միւազաբէրաթը մէվզը միւպահասաւա գօյմագտան վազ կէջմիշ տիր։

—Սօպրանիէ ազասընտան օլուպ, մէճլիսը նուզզար հէյէթինին սուի իսթիմալաթը մէյտանա գօեան Գրաեէֆ՝ Թէազրէզը մուհասէպէ իչուն պիր գօմիսիօն թէչքիլինի Սօպրանիէէտին թալէպ իտէճէք տիր։

— Պուլկարիաթան հիւքիւմէթինին Ինկիլիթէրա իլէ բաալըթաի թիճարէթինէ թագվիյէէթ վէրմէք իւզրէ Լօնտրաեա կէթմիշ, վէ օրատա պիր թիճարէթ պիւրօսը թէչքիլ իթմիշ օլան Բէթրօ Բէթրօֆ նամ զաթ՝ Սօֆիաեա տէօնէրէք «Պալգան թիճարէթի» նամը իլէ Ինկիլիզէ վէ Պուլկարաա պիր կաղէթա նէչրինէ պաշլամըշ տը։

ՀԱՎԱՏԻՍԸ ՄԻԻԹԷՆԵՐԻԴԻ.— Բիւսումաթ թանվիլխանէսի իչուն լաբ զըմ օլան պլէաթ վէ էտէվաթըն իսթիրասը թէգարրուր էթմիշ տիր։

—Գարատաղ սէֆիրի Մ. Պաքիչ՝ զէվճէ վէ մախատումարը իլէ պէրապէր տիւն Մըսրա կէթմիշ տիր։

—Բիւսատ մուալլիմի Քամբ Հօֆնէր բաշա՝ Ալմանիաեա կէթմիշ տիր։

—1220 նիֆիուս կավկասիա մուհաճիրի կէլմիշ տիր։

ՎՈՒԴՈՒԱԹԸ ԶԱՊԸԹԱ.— Տիւն Գալաթա քէօբրիսիւնտէ օյնաեան պիր Թիւրքէօճուը՝ բարմագըզդան տէնիզ տուշմիշ իսէ տէ թախլիս իսիլմիշտիր։

—Պալաթը եանքէսիճինին պիրի՝ տիւն Պալզդ Բազարընտա Մէհմէտնամընտա պիրիսինին 200 ղշ. բարաընը չարբարագ ֆիրար էթմիշ իսէ տէ եագալանմըշ տը։

—Գասբ Բաշատա Հաճի Խիւսրէվ մահալլէսինտէ սաքին Բէնէպ՝ Իտարէի Մախսուսանը «Գատրիյէ» վաքըը սիւմենիսի 85 եաշընտան Հաճի Հասանլա միւնազատա էտէրէք, Հասան՝ Բէնէպի պէեազ պիր պըշագլա աղըր սուրէթէտ ճէրէ էթտիքտէն սօնրա տէրատէթ էտիլմիշ տիր։ Մէճբուր խասթախանէյէ նազլ օլունմուշ տը։

ԻՃԼԱՍ.— Պաղչէ Գարուսունտա Թիւճճարլըզ իտէն միւթէվէֆֆա Վասիլաքի Լակօբուլ՝ իլանը իճլաս իթմիշ տիր։

—Սթանպօլտա Սագա եօգուշունտա Թիւճճարլըզ իտէն Գրիգոր Գրիգորեան՝ իլանը իճլաս իթմիշ տիր։

—Զարչուի Բէպիրտ Անենէճիէրտ չուխա Թիւճճարը Մոիզ Անճէլօ նամ Եէհուտի իլանը իճլաս իթմիշ տիր։

—Գալաթատա գօմիսիօն խանը ալթընտա գավաճ Դամիանոս էֆ. Փափազեան՝ իլանը իճլաս իթմիշ տիր։

—Պաղչէ Գարուսունտա Բասիմ Բաշա խանը ալթընտա 15 նիւմէրօլու վէ Զարչուի Բէպիրտ Գալաթաճըլար պաշընտա 39 նիւմէրօլու մաղազալարտա Թիւճճարլըզ իտէն ճանֆէսճի Խրիսթօ Թրիանտաֆիլիտի վէ գումքանեաընը իճլաբընա հիւքմ օլունմուշ տը։

ԱՐԿԸՆԻ ՄԱՏԻՆԻՆԻՆ պու սէնէքի սէրմաեէսինէ մահսուպլէն 500 վէ թամիրաթ վէ թէրմիմաթը իչուն տահի 500 քի ճէման 1,000 լիրա օսմանի բօսթաեա թէվտիան մահալլինէ կէօնտէրիլմիշ տիր։

ՊԻՐ ԴԱԹԼ, մատատիսինտէն տօլաեը պէշ սէնէ քիւրէկէ մահքիւմ օլան, վէ հալը ֆիրարտա պուլունան Գօնեալը Հիւսէյն նամ չէրիր՝ տէրտէթ վէ թէվզբի իտիլմիշ տիր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Տ. ԳԵՈՐԳ Ա. Ս. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ

ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ

Կիլիկիոյ Սրբազան Կաթողիկոսը երէկ իր քով հրաւիրելով Պատրիարքարանի երկու դիւանապետները՝ Բարթող էֆ. Լթելեան և Կարապետ էֆ. Խաչատուրեան, խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ անոնց հետ՝ տեղեկութիւններ առնելու համար Կիլիկիոյ թեմերուն վրայ։

—Կը լսենք թէ Կիլիկիոյ Նորընտիր Ս. Կաթողիկոսը Սիս երթալուն առթիւ որոշեր է հետը քանի մը հատ նոր վարդապետներ տանիլ, որոնք Կիլիկիոյ թեմերուն համար պէտք պիտի ըլլան։

Ս. Պատրիարքին հրամանով պատրիարքարանի մէկ քանի մասերուն ինչպէս նաեւ իր լուսանկարը առնուած ըլլալով նմոյշները ներկայացուած էին, զորս Ն. Սրբազնութիւնը տեսնելէ վերջ մէյ մէկ եկրվեցեակ պիտի գնէ։

—Ռօտոսթոյի Գաւառական Ընդհ. Ժողովը նոր Բաղաքական Ժողով մը կազմելով անոր հաստատութիւնն ու վաւերացումը խնդրած է Պատրիարքարանէն։

—Ուրֆայի Առաջնորդ՝ Անանիա վարդապետ, իր առաջնորդական ընտրութեան Պատրիարքարանէն հաստատուած ըլլալուն առթիւ շնորհակալութեան գիր մը ղրկած է։

—Խառն Ժողովը հրաւիրուած է նիստ դումարելու այս առաւ., Դալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։

—Գաւառային որքանոցներու կազմակերպութեան հրահանգը տպագրութեան տրուած է։

—Ի Նպաստ Կարնոյ երկրաշարժէն արկածեալներուն, Բեթերսպուրկի Հայոց եկեղեցական խորհուրդը 110 ոսկի ղրկեր է Կարնոյ առաջնորդարանը։

—Բեթերսպուրկէն կը գրեն թէ նշանաւոր երգչուհի Օր. Պապաեան, Բեթերսպուրկի կայս. թատրոնին հետ կնքած պայմանագրութիւնը խզեր է, տեղւոյն կլիման անյարմար ըլլալով իրեն, և Թիֆլիս պիտի դառնայ։

ՀԱՅ ՀՌՈՄԿԱԿԱՆՆԵՐԷՆ

Կ. Պատրիարքի Հռոմայ փոխանորդ Գոյսնեան Գերապայծառ Նախընթաց օր մեկնեցաւ իր պաշտօնատեղին։ Գերապայծառին Պոլիս գտնուած միջոցին Պատրիարքարանի վերաբերեալ կարգ մը գործերով զբաղուեցաւ և Պապական իշխանութեան ու Պատրիարքարանի միջև գտնուող հոգեւոր յարաբերութիւններուն պատճառաւ լուծուելու կարօտ կարգ մը հաշիւներու և գործառնութեանց նկատմամբ հարկ եղածը անօրինուեցաւ։

— Պապական դեսպանը բրէնս Միրզա Բիզա Խան՝ փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Կաթողիկոսարան։

— Սինոդը կը շարունակէ տակաւին իր գումարումները, որոնք թերեւս քիչ օրէն վերջ գտնեն։ Այս պատճառաւ նորապսակ Եպիսկ. ները հոս պիտի մնան՝ մինչև Ս. Ծնունդի Տօնը։

ՄԵՐ ՎԱՂՈՒՍԱՆ ԹԻՒԸ

Մեր վաղուան թիւը կը բաղկանայ չորս էջերէ, չորրորդ էջն ալ նիւթերու յատկացուած ըլլալով։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Տնտեսական Խորհրդոյ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան

Դասբ Փաշայի Ս. Ցակոբ եկեղեցւոյ տասնեհինգ ամսեայ մատակարարութեան հաշուեցոյցն՝ սկսեալ 1900 Յուլիս 1—30 Սեպտեմբեր 1901 տարւոյ, ըստ օրինի Տնտեսական Խորհրդոյ մատուցուած և անոր յարմարման օրինակն յիշեալ եկեղեցւոյ քակը կախուած է՝ իտես թաղեցի ժողովրդական՝ քանեամէկ օրուան պայմանաժամաւ։

Կը հրաւիրուին Պատուարժան թաղեցիներն որ այդ հաշուեցուցակին վրայ եթէ որ և է դիտողութիւն ունին, զբաւոր կերպով ներկայացնեն Տնտեսական Խորհրդոյ՝ որոշեալ պայմանաժամուն մէջ, յորմէ յետոյ անսելի պիտի մնայ որ և է դիտողութիւն։

(Կնք.)

6 դեկտ. 1901

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

(ՄԵՐ ՇԲԶՈՒՆ ԹՂԹԱԿՑԷՆ)

Իզմիր Դեկ. 3, 1901

Ազգ. երկ. վարժարանաց խեղճութիւնը.— Գարաթաշի ցեղը.—Երիտասարդութեան անտարբերութիւնը.—

Զեմ ուզեր խօսիլ երբէք քաղաքին դիրքին ու կլիմային վրայ։ Ամենամէ աւելի կենսականները կան։ Կ'ուզեմ հոս պարզել այն տխուր ու մութ կացութիւնը, զոր ունին շատ մը եկեղեցապական գործեր։ Ասոնցմէ ամենակարեւորագոյնն է Ազգ. վարժարանաց խիստ անկեալ վիճակը, որ ամէն հայու սիրտին դառն ցաւ մըն է, և շատ խորունկ կերպով վիրաւորած է Ազգ. արժանապատուութիւնը։ Ես չի պիտի վեր հանեմ անոր ողբալի վիճակը. արդէն ազգ. օրաթերթեր շատ բան գրեցին այդ մասին։ Բայց կը համարձակիմ ըսել թէ ժողովուրդին հոգին եղող կրթական հաստատութեանց այսպիսի արգահատելի վիճակի մը մէջ մնալը ոսկալի նախատինք մըն է տեղւոյն հասարակութեան, մանաւանդ հարուստ դասակարգին երեսին նետուած։

Կը զարմանանք թէ ինչո՞ւ արդեօք Առաջնորդ հայրն, ու լուրջ ու խոհեմ Իզմիրցին այսքան անտարբեր են Ազգ. վարժարանաց նկատմամբ։ Սրտի ամենախորին ցաւով մը իմացայ թէ այս տարի 150է աւելի աշակերտներ օտար վարժարան դիմեր են։ Ու խորհիլ թէ այս սերունդը, զրկուելով տոհմային չինչ դաստիարակութենէ, պիտի ըստանայ օտարօտի կրթութիւն մը, ի վնաս իր եկեղեցւոյն և ընտանեաց, իրաւի մարդ սրտի ամենադառն սեղմումը կ'ունենայ։

⁂ Կիրակի առաւօտ մը այցելեցի Գարաթաշի եկեղեցին, թափուր ու ամայի գտայ բոլորովին։ Ինչ էր ա՛ս ամայութեան պատճառը. ժամանակին «Մանզումէ»ի մէջ գրուեցաւ թէ՝ Գարաթաշցիք չեն ուզեր իրենց քահանան բայց Քրիստոսի այս հաւատարիմ հետեւողը, որ գիւղին ցեղն է կ'ըսեն, լոկ ազդեցիկ անձնաւորութեան մը շնորհիւ կը մնայ տակաւին հոն։ Ասոր համար է որ ժողովուրդը չի յաճախեր եկեղեցի։ Զ'ուզեր երեսն իսկ տեսնալ, այնչափ զզուած է անկից։ Իր հետը տեսնուելու դժբախտութիւնը ունեցայ, մէկէն իր ներքին մարդը ի յայտ բերաւ... Բազմաթիւ Գարաթաշցիք ի սրտէ բողոքելով իրենց քահանային նկատմամբ և ի վեր հանելով անոր շատ մը շահատակութիւնները, հրատարակութիւնը խնդրեցին։

⁂ Տեղւոյս նոր սերունդը, նմապէս բարոյական տխուր վիճակ մը ունի։ Արդէն եկեղեցապատկան գործերու անկեալ վիճակը ապացոյցն իսկ է անոր անտարբերութեան։ Անոնք աւելի ինքզինքին տուած են չերմապէս խնկարկելու բագոսին ուցսի կեանքին. անոնց մեծամասնութիւնը չունի երբեք ընթերցասիրութիւն և ոչ ալ կրօնասիրութիւն։

Ադրէհիր Նոյ. 28, 1901

Նորընտիր Թաղ. Խորհուրդը որ ընտրեալ և բանիքուն անձերէ կը բաղկանայ, նախորդ թաղականներու ձեռքէն պաշտօնը առանձնելու կարող եղած չէ։ Հին թաղականները Աստուածեան անուն մէկուն որդիներն են, որք բոլոր թաղային գործերը իրենց մենաշնորհ ըրած են տարիներէ հետէ, և ոչ հաշիւ կուտան. ոչ տոմար կը յանձնեն և միշտ գժտարութիւն կը հանեն, այնպէս որ ժամանակ մը Զմիւռնիոյ առաջնորդութիւնը այս Աստուածեաններու էնթրիքներէն ձանձրացած, ներկայ Աստուածեաններու հօր կենդանութեան վճռապէս կ'որոշէ որ այլ եւս Աստուածեան ընտանիքէն ոչ մէկը թաղային գործերու մէջ դործածուի։ Տարիներ վերջը անա իր սերունդը կը վերակսի ինչ որ իրենց հօրը արգիլուած էր գործելու։ Աստուածեան թաղային Իրե՞ը, որովհետեւ ասոնք այսպէս միայն կրնան հաշակուիլ, իրենց ինքնագլուխ և անպատասխանատու դիրքով, բացէ ի բաց մերժած են տեղի տալ պաշտօնապէս ընտրուած և վաւերացուած նոր մարմնոյն, անանց հաշիւ տալ, տոմարները յանձնել և նոյն իսկ զանոնք եկեղեցւոյ դռնէն ներս ընդունիլ արգիլած է։ Այս գործը արդէն Պատրիարքարան ալ տեղեկագրուած ըլլալով, փափաքելի է որ փոքր քաջալի մը թաղային գործերուն մէջ միշտ որոմ ցանող ու հասարակութեան վնասակար եղած այս օրինակ մարմին մը հեռացուցուի տեղական և հոգեւորական իշխանութեանց կիրառումով։

ԱԳՆԵՀԻՐՑԻ

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԴՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

ՄԱՐԶՈՒԱՆ.— Աւետիս էֆ. Կիւլպէնկեանի դիմելով կարելի է «Մանզումէ»ի բաժանորդ գրուիլ։

ԽԱՐԲԵՐԴ.— Կարապետ էֆ. Մուսեղեան Եփրատ Գօլէճ, նոյնպէս բաժանորդ կ'արձանագրէ։

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

ՊԷՐԼԻՆ.—18 Դեկտմ.— Զարէվիչ հաղրէթլերի՝ պու ագշամ Բէթէրսպուրկա միւթէվէճճիհէն գուրսաաան բարէքէթ էյլէսի։ Իմբէրաթօր հաղրէթլերի իլէ բրէնսլէր՝ միւշարիւէյն հաղրէթլերինի սթասիօնա գատար թէշլեի էյլէսիլէր։

ԲԷԹԷՐՍՊՈՒՐԳ.— Գարատաղ բրէնսի հաղրէթլերի՝ Ռուսիա խանէտանը իմբէրաթօրիսի ադասըյա թէաթիի զիեարէթ էյլէմիշ տիր։

ԼՕՆՏՐԱ.— Հիւքիւմէթ՝ ճէնուպի Աֆրիկա ափվալինի նաղարը արգգաթա ալարագ, էօնիւմիւզտէքի յունվարը օրթալարընտա պին նէֆէր ասքէր տահա սէվգը նիյէթինտէ պուլունուեօր։

— Շիլի իլէ Արժանթին հիւքիւմէթլերի արասընտա հասլը օլան իխթիլաֆա տահիր թէլէկրաֆ ժանսալարը թարքընտան կէլէն թէլէկրաֆնամէլէր՝ պիր պիրինի եալանա չըգարմագտա պէր տէվամ օլուպ, պաղլալարը՝ իխթիլաֆքին միւմանէլէմէք քարանէ սուրէթտէ գալաճաղըմ, ա՜հ, եինէ ազլաեօրսունուզ. կէօզ եաշընըզըն հէր պիր տամլասը՝ զանմրմն տամլասը կիպի պէնճէ մուգատատէս տիր մէլէեմ։ Հաեաթըմ՝ ռուհրմ, սէատէթիմ սիզէ բաճի տիր։ Պիր էսիր կիպի սիզէ իթաաթ իտէճէեմ, էմր իտինիզ։

Պու սէօզտէն Մարքիզ մէսրուր օլարագ տէտի քի.

—Սէօզիւմիւ տինլէեճէեինիզէ էմին իտիմ։

—Այր, պէնա պիր ատէմիմ, սիզի ազլաթմագա սէպէպլիյէթ վերտիմ. լաքին Լօրա՞նս, մուհապպէթ նէ միւտիրլ չէյ տիր պիլիե՞օրմուսունըզ, ինանրն ազլընը, ֆիքրինի քեամիլէն ալարգտան մատատա, բէք միւտիրլ հալէրէ սէվգ իտէր, իշթէ պունուն իչուն իսթէեօրում քի, սիզ՝ պէնիմ օլաբընըզ, ադուշումատա պուլունասընըզ, սիզ տէ պանա՝ «Ֆօ՛լպէր, սէնի սէվէրիմ։ մէտ՛ուտ օլ» տէտիլիսինիզ։ Իվվէթ պունու իսթէրիմ, տէեէրէք, Լօրանսըն պէլլինտէն սարըլար։

(Տէվամ)

ՍԱՐՐԱՖԻՑԷ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսկ. Ուսմ. տիւն ազշ. գաբ.	26—39½
» » » էն եիւքսէք	27—03½
» » » էն աշաղը	36—39½
Բումէլի չըմէն. ազշ. գբնա.	104—¾
» » էն եիւքսէք	105—⅜
» » էն աշաղը	104—¾

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Բէժի ազսիօնը Օս. լիր.	—
Սիկարէթ Ա.	—90
» Բ.	—48
Թրամվայ	5—70
Ժուբանոս	1—45
Օպլիկասիօն Թրամվայ	480—
Ասիւրանս	3—60
Գրէտի Ժէնէրալ	—
Սօսիէթէ Օթօման Ինկ. լիր.	—
Լօրիօմ	48—50
Պանգ Նասիոնալ սը Կրէդ	408—50
Թրանսվալ	96—50
Բրլսթըմ թանվիլսթը	461—
Գրէտի Ֆոնսիէ Էժիպսիէն	264—50
Անատոլը չըմ ազսիօնը	9—70

ԱԳՋԷԼԷՐԻՆ ՖԻՑԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղշ. տան	ղշ. բր
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարգը	108—05
Մէթալիք	99—
Ինկիլիզ լիրասը	110—08
Ֆրանսըզ ալթունը	87—32
Բօլ	90—20
Գրէմից ալթունը	51—06
Դարպոն գայմէսի	8—58

ԷՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա 18 Դեկտեմ.

Ինկ. էսհամը Ինկ. լիրասը	94—
Օսմ. էհամը աչբլաը	24—37
» դաբանտը	24—37
» » Բ	50—
« » Գ	26—75
Օսմանլը Պանգասը	11—25
Մբրբր Տուչ. մութթահրտէ	106—50
Պուլկար իսթիգրազը	— 84
Գամպիօ Բարիզ 3 այ վատէ	25—230

Բարիզ 18 Դեկտ.

Ֆրնս էսհ. 4%ֆր.	100—45
» » 4½ %	101—37
Եէնի Օսմ. էսհամը աչբլաը	24—90
» » դաբանտը	24—90
Բումէլի չըմէնտրֆէրի	106—
Օսմանլը Բէժիսի էսհամը	311—
» Պանգասը	529—
Դէյիտի Լիոնէ	1000—
Իթալիա էսհամը	101—
Բաքուրիթէ Թիւրք	—
Օսմանիյէ	—
Տուան Օթօման	519—
Սբանեօլ	75—82
Թրանսվալ	98—
Գամպիօ 3 այ վատէ	25—145
Գրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն	—
Շարթրէթ	74—

ԳԱՄՊԻՕ

Լօնտրա	110—13
Բարիզ 3 այ վատէլը	22—78¾
Ֆիօրէն Մանտա	21—71
Վիէննա չէքի (գուլդեն)	—

Պէրլին 18 Դեկտ.

Բումէլի չըմէնտրֆ. (մարգ)	101—40
Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	20—230

Վիէննա 18 Դեկտ.

Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	239—30
Բումէլի չըմէնտրֆէրի ֆր.	100—50
Օսմանլը Բէժի ազսիօնը	285—

ԳՐԱՍԵՐՆԵՐՈՒՆ

Պիտէն Գ. Զարդարեան պատիւ ունի ձեզ ծանուցանել թէ՝

ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

Կը շարունակէ վաճառել ամէն տեսակ գիրքեր անմրցելի ժամանակներէ և կատարել գիրքի և տպագրական գործերու ամէն տեսակ յանձնարարութիւններ գնահատելի ուղղամտութեամբ։

Զմիրան եղանակին համար վէպերու ճոխ մթերք մը վարձքով հասարակութեան տրամադրութեան տակ դրուած է։

Լրագրա - գրական հաւաքածուներ, ամէն թուականներու Արեւելք, 1887-96, Օրթերթի 1892 - 96 ևն. ևն։

Կաղանդի առթիւ նուէրի օրացոյցեր և աղօթագիրքեր կազմերու այլազանութեամբ,

Գրատունս մասնաւորապէս կը զբաղի նամակագրութիւններու առեւտրով և կը գոհացնէ իրեն ուղղուած բոլոր հարցումներուն եթէ պատասխանի ծախսը (1 ղրշ. բուլ) ղրկուած ըլլայ։

ԱՌԱՆՑ ԴՐԱՄԻ ԳԻՐՔԵՐԻ քսսայլի նամակագրութիւններու փոխարէն որոնց արժէքը ձեռնհասօրէն կը գնահատուի։

Կ. Պոլիս, Զաքարիաբաշի թիւ 50, աղբիւրին դէմ, 20—8

ՄԱՆԶՈՒՄԷՆԻՆ ԹԷՖԹԻՐԴԱՍԸ (29)

ՄՈՒԷԼԼԻՖԼԷՐԻ

ԷԴՈՒԱՆ ԷՆՍԼ ԼՈՒԻ ԺՈՒՍՏԻՍԻ

ՊԻՐ ՍԷՐԱԷՐԻ

Մօսիէօ սը Թրէլանա՝ Լօրանս սը կէնէհօլ իլէ էվլէնմիշտի։ Պու վագտա՝ Ֆօլպէրին իւմիտլէրինի իիլալ իտէրէք, Թէաավուրընը իճրա իթմէէ գաթիյէէն գարար վէրտի։ Բարիս ալէմի արգատաշլարը՝ պիր ագշամ Ֆօլպէրի սաբ սարը, իւսթիւ պաշը ղայրը մունթազամ, տէլի կիպի պիր հալտէ կէօրսիւքլէրինտէն, եա իլանը իճլաս իթմիշ վէ եախօտ ճիտտէն աչբգ օլմուշ իսի, իշթէ տէտիեիմիզ օ իւմիտ ղաթզ էթմիշ օլտուղունտան, պիր չարէ տիւշիւնմէքլէ մէշղուլ իտի, պու արալըգ ամուճաարընըն զէվճէսիյէ «պալ այբ»ը եաբարգտան սօնրա, Իթալիատան ավտէթիտի իշէթտիեի կէպի, տուրմագսըզը Պրբթանա էեաէթինտէ վագը շաթօտա իսպաթը վիճուտ իթտի։ Լօրանս՝ թէխայիւլինտէն զիեատէ կիւզել օլտուղունտան, ինթիտամընա պիր վաբթա օլարագ, մէրգումէեի քէնչէեի զաաթընա կէչիրմէեի թաամմիր իթտի։ Պու թաամմինի իճրա իչուն, հիչ պիր մանիտէն կէրիլմէմէէրէք, լաղըմ կէլիրսէ, հէր պիր մէրհամէթսիզլիեի տահի եաբաճագտը։ Միւրատընը իճրա իթտիքտէն սօնրա, գատընճըզաղը թէրք իլէ Բարիսէ ավտէթ իտէճէք, վէ ֆիքրինէ, Մարքիզ՝ մութլագ քէնտինտէն պաշգա պիրիսի իլէ մուաշագա իտէճէք, նէտնէեթ Մարքինին գուլաղընա կիտճէճէք, վէ զէվալլը Լօրանս՝ վէրաաէթտէն մահրում իտիլէրէք, Բաթէնրօ ֆամիլիասը՝ վարիս օլաճագ տը։

Կիւզել թէատպիր տէեիլ մի։

Պիր չօգ զայրէթտէն սօնրա, Լօրանսա քէնտինի սէվտիրտի, ֆագաթ պիր չօգ միւատէթ կէչտիեի հալտէ, մագասատնա նաիլ օլամաեուպ, Բաքիսէ ավտէթ իթմէքտէն, վէ օրանդն էյլէնճէլէրինտէն մահրում օլտուղունտան, իշթէ միւմքին օլտուղու գասար աճէ։ Էլ իլէ իչնէ նէհաեէթ վէրմէք իսթէմիշ վէ կէօրսիւեիմիզ ղէչէքտէ պու կիճէ Մարքիզի թէհլիտէ պաշլամըշ իտի։ Ֆօլպէրին հէմշիրէսի մատմուազէլ տը Բաթէնրօնը՝ մէրգում իւզէրինտէ չէտտա պիր թէէսիրի օլուպ, Ֆօլպէր՝ էլիղագէթին էմրինտէն չըգամազտը։ Հաթթա պու մէչանէթ տահի մէրգումէնին զամմը մուավէնէթի իլէ թէրթիպ օլունմուշ տը։

Լօրանս՝ Ֆօլպէրտէն իշիթտիեի սէօզլէր իւզէրինէ, կէօնլիւնին հիւքմի իլէ պէրապէր, էթրաֆընտա կէօրսիւեիմ միւտիրլ նէթիճէլէրին գօրգուսը իլէ նէ եաբաճաղընը շաշըրմըշ վէ աղլամաղա պաշլամըշտը։

Ֆօլպէր՝ Լօրանսըն աղլաատըղընը կէօրէրէք, ըրգգաթէնկիզ պիր սատա իլէ տէտի քի.

—Աղլաեօրսունուզ Լօրա՞նս, պու աղլամաղա սէպէպ նէ՞ տիր։

Ճէվապ ալամաաը, պիր միւատէթ տահա սիւքիթլա կէչտի։

—Աղլամաեընըզ Լօրա՞նս, կէօզ եաշլարընըզ հիւրէհիմի քարշալաեօր։

—Կէօզ եաշլարմա օլուն դարըշմաեընըզ, քէտերլէրիմի թէաքինէ մէտար տը։

—Սէպէպ պէ՞ն մի օլուեօրում։

—Ա՜հ Ֆօլպէր, մէրհամէթսի՞զսին։

—Մէրհամէթսիզ տէեիլիմ, սիզտէն կէօրտիւեիմէ գարշու պու մուամէլէեէ մէճբուր օլուեօրում, Թրէանատան կիճէ կիտէրսէ, ռուհում, ճանըմ հէր սիզինէ տիր։ Կիթտիրիմ եէրտէ ըզթըրապ իչինտէ պէօեիւք պիր ֆէտաքարլըգտա պուլունճաղըմ։ Մարքիզին էլլէրինի քէնտի էլլէրի իչինէ ալարագ, հարարէթլէ էօքսիւ։ Լօրանս տէտի քի,

—Ֆէտաքեարլըզը սիզտէն քիմ իսթէեօր, պուրատա գալմամըզը սիզտէն ըէճա իթմէեօ՞րմուեում, պիլիեօրում քի, հալիմ՝ սիզի պիզմ՞ խաիեօր, զիրա մուգատէս պիր վաղիթ՝ պէնի մէճբուր իսիեօր, սէատէթիմիզին, բահաթըմըզին հուսուլի իչուն, կիթմէնիզտէն պաղդա չարէ եօգ տը, կիսինիզ էֆէնտիմ, կիսինիզ էֆէնտիմ։ Սիզի արթըգ ալըգօմահաճաղըմ, պէնի ունուտուտնուզ, պէն տէ իգթիսարըմըն իսարիճինտէ օլարագ, պու խաթրընը ունութմագա զայրէթ իսէճէեիմ, սիզի ունութաճաղը՞մ...։

—Պէնի ունութաճագընը՞զ հա՛, ա՜հ, Լօրանս, պիր աղ եվվէլ աքսինի սէօյլէեօր խոնիզ, պէն տէ քէնտիմի պահթիեար սատ իսիեօր իսիմ։

—Պիր աղ եվվէլ ագըմ պաշըմատա եօգ տը, չիմտի հագըգաթ էօնիւմտէ թէճէսսիւմ իսիեօր։

Ֆօլպէր՝ չիմտիեէ գատար թէէտիսատընըն սէմէրէպախ օլաճաղընը իւմիտ իսէր իքէն, աքսի օլմասը՝ ճանընը սըդարագ, պիր թարզը ղարիպլէ տէտի քի,

—Բէք ալէա, հագըգաթը սիզ անլաղընը իսէ պէն ունութուեօրում, միմքին օլտուղու գասար պուրատա գալաճաղըմ, ա՜հ, եինէ աղլաեօրսունուզ. կէօզ եաշընըզըն հէր պիր տամլասը՝ զանմրմն տամլասը կիպի պէնճէ մուգատատէս տիր մէլէեմ։ Հաեաթըմ՝ ռուհրմ, սէատէթիմ սիզէ բաճի տիր։ Պիր էսիր կիպի սիզէ իթաաթ իտէճէեմ, էմր իտինիզ։

Պու սէօզտէն Մարքիզ մէսրուր օլարագ տէտի քի.

—Սէօզիւմիւ տինլէեճէեինիզէ էմին իտիմ։

—Այր, պէնա պիր ատէմիմ, սիզի աղլաթմագա սէպէպլիյէթ վերտիմ. լաքին Լօրա՞նս, մուհապպէթ նէ միւտիրլ չէյ տիր պիլիե՞օրմուսունըզ, ինանրն ազլընը, ֆիքրինի քեամիլէն ալարգտան մատատա, բէք միւտիրլ հալէրէ սէվգ իտէր, իշթէ պունուն իչուն իսթէեօրում քի, սիզ՝ պ

ՏՕՔՏՕՐ
Մ. ՃԷՎԱՀԻՐՃԻ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ
ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
ՌՕԻԾԵՆ
ՄԱՆՆԱՌԱՌՔ
ՎԻՐԱՒՈՑՔ
ԼԱՆՆԱ

Գլ. Ա Ոբ. Ռիզօրէն Եպս. Երկա-ժամ է Մաքրէնէլ, Աբրաբեան դեղարանը։ Ոբէր ժամանակ, նաեւ թէլֆրը, Լանկա էր գոռնը։

ԻԶՄԻՐԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻՑ ՀԱՄԱՐ
ՏՕՔԹՕՐ

Եթէ կ'ուզէք առանց վնասակար նիւթեր պարունակելու ազնիւ սիկառի թղթեր ունենալ, ծխեցէ՛ք Ցուսէփ Էլակէօզեանի

ՏՕՔԹՕՐ

անուն բուն իտալական ամենաընտիր սիկառի թղթերը, որոնք եթէ ուրիշներէ ճչգրիտ առաւելութիւն մը ունին, այս է որ իր չափին մէկ մասը յատկացուած է տեղւոյս (Իզմիրի) Ներսէսեան Որբանոցին։ Ամէն Հայ զայն գործածելով, թէ՛ ուղղակի նպաստած կ'ըլլայ գթասիրական հաստատութեան մը և թէ իր պէտքը լրացուցած։

ՓՈՐՁԵՑԷ՛Ք ԵՒ ԴՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ

Վաճառատունս կը գտնուի նաեւ ուրիշ սիկառի թղթեր։

ԹԷՑ, ԹԷՑ, ԹԷՑ

Հնդկաստանի և Զինաստանի ամենաընտիր թէյերը բերել տուած եմ։ Զմեռուան այս ցուրտ օրերուն շատ յարմար կուգայ տաքցնող տաքցընելու։ Անարատ և մաքուր։

Դիմեցէ՛ք անգամ մը միայն, ուրեմն փոյթեռանդն պիտի վաղէք ինքնին։

Այս տեսակ գործերու մէջ իմ ունեցած լաւամակայ փորձառութիւնը կը բաւէ երաշխիք մը ըլլալ սիկարի թղթին և թէյին ազնուութեան։

Կը ծախուին՝
ՄԵԾԱՐԱՆԱՆՑ ԵՒ ՓՈՔՐԱՐԱՆԱՑ
ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՁԵՌՔ

ՄԻԱԿ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ
Իզմիր, Բէյարմալճըար-Պազը
ՑՈՒՍԷՓ ԷԼԱԿԷՕԶԵԱՆԻ
Վաճառատունը։

Տ. ՏԱՏՐԵԱՆ
ՏԻՇ ԹԱՊԻՊԻ
Գաղը-Քէօյ իսկէլէ քէօշէսինտէ Էրմէնի քիլիսէսի սօգաղընտա։

Հէր նէվի տիշ խաթալգլարընը թէտավի իսէր, միւխթէլիֆ մատտէլերէ տիշ սօլտուրուր (ալթուն, բլուրթին վէ սարէբ)։ Ֆիթիլբը միւթէտիլ տիր։ Միւրաճաաթ իսթէյէրին ճիւմլէսի մէմնուն գալըրլար։

Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ ՎԷ ՇԻՒՐԷՔԵԱՆ
ՊԷՕՅԷՒԻՐ ԼԻԼՊԻՍԼԷ ՏԷՐՕՁԻԹՕՍԸ
Սթանպօլտա Սուլթան Համմամընտա Թօպալեան խանընտա Ն՝ 24

Էլպիսէ մաղազալարը միանընտա էն էսկի վէ էն զիեատէ էմնիյէթլի վէ չէօնրէթլի օլան Թօպալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասընդն էսկի նամ վէ չէօնրէթի վէ իւնվան վէ մէքեանը սալա թէպտիլ օլուենամընշ օլտուղը կիպի սահիպ վէ մուէսսիսի Գ. Էրմէնեան պիր գաթ տահա ինձիպաթ վէ ինթիզամը իտարէի խաթիքմալ իլէ միգիթէխիր տիր։

Թօպալեան խանընտաքի մաղազա միւստահսէլմէրինտէն պաղրլարընդն օ ճիվարտա մուխթէլիֆ իսիմլէր իլէ միւէյտտէյտէն այմընշ օլտուղլարը էլպիսէ մաղազասընդն՝ Թօպալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասը իլէ ասլա վէ զաթան իշթիրաք վէ միւնասիպէթ վէ իրթիպաթլարը օլմասընընշ, միւհիմէրէմ միւշթէրիլէրիմիզին իղգիալ օլունմահարագ Թօպալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասընա միւրաճաաթ իթմէլերի թավսիյէ վէ իլան օլունուր։

ՖԻԵԱԹ ՄԱԳԹՈՒ

ՏՕՔՏՕՐ Յ. ՇԻՐԻՆԵԱՆ
ՆԵՐՔԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
Գուզմգարու Մօյա-Թաշի Թիւ 15
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ
Մայր եկեղեցւոյ անկիւն

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
Բ. Մ. ՊՕՅԱՃԵԱՆԻ
30 առ 100 գեղջով

	դրչ.	փր.
Ֆրանսերէն Ալֆապէ Գիրն	1	20
Ֆրանսերէն ընդարձակ քերականութիւն »	7	
Գրպանի բառարան ֆրանսահայ »	5	
Լ'Էքօ տը Բառի, Ֆրանսերէն բառարանով »	10	
Լ'Էքօ տը Բառի, լոկ Ֆրանսերէն »	5	
Աշխարհաբար քեր. տարրական ընթացք »	2	
Աշխարհաբար քեր. միջին բարձրագոյն ընթացք »	4	
Աշխարհագրութիւն Ա. Պօղոսեանի »	4	
Մէջէլլէ, Օսմ. քաղ. օրինագիրք (անգեղջ) »	20	
Խնքնապաշտպանութիւն գիշական, գաղղիական և միջազգայքարբոքային ախտերու դէմ »	6	

Մէկ կէրբոնոգեղ.— Զգամագիրլար Եօգուշ կազմարար Արշակ Մանուկեան, թիւ 10. գաւառներէ եկած յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին։

Սաղմոս կիսակաշի, 100 փարայ

Մանրն.—Գրավաճառներն եթէ ապառած է, ըսենք, մի՛ հաւատաք։

Մոէրէլիէ-ղէն բաժանորդ գրուիլ փափաքողներ, թող հաճին դիմել Սթամբուլ փողոց ջրավաճառ Ցակոբ աղայի ուրէկ կրնան բաժանորդագրուիլ։ Թերթերը միշտ պիտի ստանան առաջին թրէնով։

ՍԻՆԿԷՐԻ
ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԸ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՆ ԵՆ
ԲՈՎԱՆԴԱԿ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

ՍԻՆԿԷՐԻ ընկերութիւնը իր հռչակաւոր մեքենաներէն մինչեւ ցարդ 18 միլիոն մեքենայ ծախած է։

ՍԻՆԿԷՐԻ ընկերութիւնը զանազան արուեստանոցներուն մէջ 400է աւելի չքաղրամ և պատուոյ մրցանակ առած է։

Սոյն անհուն յաջողութիւնը զորս և ոչ մէկ ուրիշ ընկերութիւն կարողացած է ձեռք բերել, ՍԻՆԿԷՐ մեքենայից գերազանցութեան արդիւնքն է։

Կեղծերէն զգուշացէք. Սինկէրի ճշմարիտ մեքենաները կը կրեն իրենց վրայ դիմաց գետեղուած յատկանիշը և կը ծախուին միմիայն ի վաճառատանց

THE SINGER MANF'G CO.
TRADE MARK

Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐԻ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ, ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԱՐՔԱՅԻՆ, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԻՇԽԱՆԻՆ, ԵՒԼՆ.

Արեւելքի համար ընդհանուր վարչութիւն, Բէրա, Գումպարաճի փողոցին անկիւնը գտնուած չէնքը։

Վաճառատունք ի Պոլիս՝ Բէրա, Մեծ փողոց, Կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց։ Ղալաթա՝ Գարաքէյ Թրամվէյի կայարանին դիմաց։ Պոլիս՝ Սուլթան Համամ և Սուլթան Պայազիտ։ Մանաճիւղք՝ գաւառաց բոլոր քաղաքներուն մէջ։

ՀԱՃԻ ԿԱՐԱՊԵՏ ՊՕՅԱՃԵԱՆ ՕՂԼՈՒ
127, ԻՍԹԱՆԳՕԼՏԱ ՄԱՀՄՈՒՏ ԲԱՇԱ ՃՍՏՏԻՍԻ, 127,

Բէսէրիմտէն մէվրուս պիր սանսաթը թէրգբեանթը ֆէնիսէ իլէ միւթէսապ պիր տէրէճէյէ ալէա խուսուսընտա սօն աէրէճէ չալըշարագ իմալընա միւվաֆըգ օլտուղըմ պօեարը էն զիեատէ իսթիմալա սալիսի պիր հալէ կէթիրմիսի վէ միւշթէրիլէրիմին ճէկլը խօշնուտարը զմնընտա զայէթ էշվէն պիր ֆիյաթ իլէ մէվգբյը ֆիրուխթա վազ էյլէմիս։ Պոյամը թագլիտէն բազարը բէվանա չըզարըլան սահթէ պօյարա պատնամմասընը թավսիյէ իսդէրիմ։ Տիւքքեանըմտա ՍՍԶ վէ ՍԱԳԱԼ պօյարը հէր նէվի սաթըլըր։ Սայ վէ եավսատ սագալընը պօեամագ արզու իտէն զէլեթ ուգսան պէշ սէնէլիգ պիր սաթն մահսուլը օլան պու պօեատան իսթիհալ իտէնէք օլուրսա մէմնունն օլաճաղընը պէեան էյլէրիմ։ Սրհհաթէ գաթիյէէն մաղարթը օլմասըդը կիպի թաշրատան տախի տօղրուտան տօղրուեա մաղազա մէջը միւրաճաաթ օլունտուգտա, սրբարշ իսիլէնէք պօեարար սուհուլէթլի կէօնտէրիլիր։

ԹԱԳԼԻՏԻՆՏԷՆ ՍԱԳՐԸՆԸՆԶ 48—23

ԶՈՒՐԻՉ ՍԷՐԿԻԻ ՈՒՄՈՒՄԻՍԻ
1900

ՍԱՏԷ, ՄԷԹԻՆ, ՍԷՐԻ, ՀԱՏԻՑ
ԱՄԷՐԻԳԱՆԸՆ ԷՆ ՄԵԾԱՅՈՒՐ ՏԻՊԻՆ ՄԱՔԻՆԱՄԸ

ՆԻՒ-ՀՕՄ

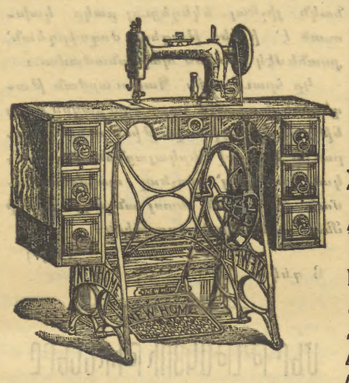

Մէդալիւր Սէրկիի Ումումիսնէ միւքեաֆաթընը, HORS CONCOUR ըէգապէթիսիզ գազանմընը տըր։

Էն ուեֆագ թէքէրրուսթինա գատար էմսալտրա թէվէֆֆիւգ իսէր։

Թիւրքիա իչին եէկանէ ահէնքատր ԱՄԷՏԻՕ ՍԱԼՎԱԹՕՐ

Մէրքէզի ֆիրուխթը Սթանպօլտա, Պահճէ Գարաուսմանտա, Համիտիյէ ճատտէսի, Ն՝ 7 Թրամուէյ խաթթը իւզէրինտէ։ Շիրիզէլիէր՝ Իզմիրտէ, Սկիվրիտէ, Աֆիոն Գարահիսարտա վէ սաիրէ

ՊԱԼԳԱՆ
ՍՕՖԵԱՏԱ ՄԻԷԼԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ՇԻՐՔԷԹԻ

ԵՐՄԱՅԻ, ԻՇԽԱՆԱ, ՄՈՒՆԱՖ Ֆ. ... Ս

1899տա մէրի իւլ իսրա	էօմիէր սիկուրթասը պէտէր	Գրգ	13,344,210
» »	եանկէն	»	400,261,205
» »	»	բրիմ »	1,400,400

Էյմիր էվէրինէ վէ չօճուգլար իչիւն միւթէտիլ չէրարիմ իլէ սիկուրթա ադտ տէր

Եանկէն էոլը հէր նէվի պիտա վէ էշեա իւզերինէ սիկուրթա ադտ իտէր։

Նէֆէյտի էոլլարը մալ, էվրադը նագտիկ վէ լարտր սիկուրթա լարը գապալ իսէր։

Հիսէսարանա՝ 1896տա 18½%, 1897տէ 18%, 1898տէ 18%, 1899տա 16% թէմէթթիւ թէվզի իթմիշ տիր։

Շերքէթին Պանքէրլերի (Տէրսաատթէտ Անկլօ Աւոթրիան Պանգ, (Սօֆեատա Պանգ Նասիոնալ Պիւլկար։

Թաշրալար իչիւն միւատտիտ վէ միւթէպէր քէֆիլէթլի անէնթլէր արանըլըյոր

Գրէտի Լիոնէ.
Թիւրքիա իչիւն ումումի միւֆէթթիշ.— Ա. ԿԻՐԻՆԼԵԱՆ

ՔԻՄԻ ՊՈՒԼՄԱԼԸՍԸՆԸԶ

Աղղընդրին գօգմամասընը, տիւէրինիվին խասթալգտան քիւլիէն արի գալմասընը արզու իտէր իսէնիզ Պաղչէ Գարաբուրնատ Նիգամիէ գարագէոր գարշու քէօշէսինտէ 1 նօմէրօլը մահալը մախսուսատա տիշ թապիպի

ԽԱՋԻԿ ԺԱՄԿՈՉԵԱՆ ԷՖԵՆԴԻ

պուլմալըսընը։

Մումսիլէյի Մէքթէպի Թըպպիէի Շահանէտէն մէէղուն օլուպ, հիշ պիր աղրը հիսս իթիսիմէքսիզին տիշ չէքմէքտէ մուճիսի պուլունտըը պիր իլաճ իլէ եալընըզ իբի տէֆատա էն չէտիտ տիշ աղրըլարընը քէսմէքտէ, «աքօրբիթ»կիպի հէր նէվ տիշ էթիի խաթալգլարընը թէտավի իթմէքտէ էֆէֆնին էն սօն ուսուլի իւզրէ վէ նէվ վիճատ ալէաթլար իլէ տիշ տօլտըրմագտա տըր։

Էնվայի թագմա տիշ վէ չէնէ իսմալընտաքի մէհարէթի քեամիլէտի ումումի միւշթէրիլէրինին հիւսնիւ թէվզէֆիւնին ճէլպ իթմէքտէ տիր։

Ճումսա կիւնլէրի մուայնէքխանէտէ քազար կիւնլէրի տէ կէտիկ Բազատա Համամ ճատտէսինտէ, 15 նօմէրօլը խանէսինէ միւրաճաաթ իսէն ֆուգարայը մէճճանէն թէտավի իսէր։ Սապահլարը սաաթ 1½ գատար վէ ագշամլարը տախի սաաթ 11էն սօնրա հէր վագթ խանէսինտէ պուլունուր։

ՑԱՐՈՒԹԻՒՆ ԷՖ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

Միւմսիլէյի՝ օն պիր սէնէ մուգատտէմ, Մէքթէպի Հուգուգը Շահանէտէն պա չահատէմմամէ, թմուրուճ իթմիշ, վէ զայրէթ ու իսթիգամէթլիէ հէր քէսին հիւսնիւ թէվէճճիւհ վէ էնինիյթիսի գազանմընը, էրգապը նամուս վէ լիյագաթատան վէ պիրինճի սընըֆ տապա վէքիլէրինտէն մասրուֆ պիր զաթ տըր։

Քէնտիլերի՝ հէր նէվ Շերի, Հուգուգ, ճէզա վէ Թիճարէթ տավալարընը տէրէօտէ իսէր։

Պիր մէպլաղը մալիսմ մուգապիլինտէ ալթը ալրգ վէ սէնէլիք ապօնէ գայտ վէ գապալ իսէր։

Տավալարը հագգընտա մէճճանէն մալիսմամ ալմագ իսթէէնիլէրէ պէյանը բէյ վէ իթթալը մալիսմաթտան գաչիմամագ։ Էքսէր տավալարատան բէչին իւճրէթի ալմասրզը կիպի, բէք չօգալարընտա սուէնն թէվիյէտէ գուսուր էյլէմէզ։ Սապահլարը սաաթ 2—6էա վէ ագշամլարը տախի 9—11է գատար եազբխանէսինտէ պուլունուր։

Իսարէխանէսի՝ Պալը Ալի—ճատտէսինտէ Մուսալխանընտա 23, 23 վէ 24 նումէրօլը օտալար տըր։

ՍԿԻՐՏԱՐՑԻՆԵՐՈՒՆ

Անոնք որ կը փափագին Մանչեսթրի բաժանորդ գրուիլ, կրնան դիմել Սելամսըզ, Պապա-Ճան փողոց, կօշկակար Վահան էֆ. Սարքեանի խանութը, և ոտանաւ օրինաւոր ընկալագիրը։

ԷՃԶԱԽԱՆԷԻ ԹԻՒՐՔԻԷ

Սիրքէճիտէ քեանն (էճզախանէի թիւրքիյէ) եէվմը քիւշարտանան պէրա կէօսթէրտիյի ինթիզամ վէ տրգգաթատան վէ իհզար օլընան քեաֆֆէի էտվիյէնին խալիսիյէթ վէ էհվէնիյէթինի աէն տօլայը չէհրիմիզին էն միւքէմմէլ էճզախանէսի օլուպ, տիկէրլէրինտէ նուամուէնէի իմթիհալ օլմագ չէրէֆինի իհրազ իթմիշ տիր։ պու տրգգաթ վէ իհթիմամա մունզամ օլան թէհարէթ վէ նէզաֆէթ մէսէլէսի քի էճզախանէլէրէճէ սօրլ նազարը էհէմմիյէթէ ալընաճագ մէվսաատրն պայլըճասը տրբ։ ամէնէնն միւսէյլէմի վէ տէվմիրը ըէմիյէնին տախի մուսատտագ օլացընը իւզրէ պուրաատա քէմալը իլէ ճարի տիր։ պու կիպի պիր թէէսխատէն պէքլէնիլէն չու խրատմաթը միւթահանէնէյէ պիր լայվէվի ինսանիյէթքեարի օլմագ իւզրէ թէվմը թէէսխանինէն չիմտիյէ գատար միւրաճաաթ իսէն պիշիմմէտզէֆֆաթ խասթէկեան մէճճանէն թէտավի իթթալրիմէք վէ մուալէճաթը լազմէ տախի քէպա պիպա իւճրէթի իթա խիլմէք կիպի իխթիյար օլընան ֆիտատքարընդաթ ծնդարը տրգգաթատանալը։ Ինանամագ օլուր իսէ պու էճզախանէնին խթիհնաը մէնֆաաթատան գիյատ հէմհենինէ խրատէթ կիպի պիր ֆիքրը ինսանիյէթբէրվէրի իւզերինէ թէէսխ խիլմէզ օլտուղը տէրճամ թայինն իսէր, իյթէ չու թատատա օլընան հիմմէմաթը մասրուֆէտէն նաչի տրբ քի պու էճզախանէ թարիզը թէրագգբատա գաթի տէրէճամ իսէրէք, պու կիւնքի մէրթէպէի իրրազ էյլէմիշ վէ պու եիզատէն տէ մուայնէքխանէյէ մէվճուտ տրբ։ էճզախանէսէ պուլընան ալէաթ վէ էտէվմաը ֆէնենիյէնիրն միւքէմմէլիյէթի սէպէպի իլէ եէկեանէ տէնիլիմէյէ չայան օլան (թանվիրպանէ) իսէ ճանիպը հիւքիմէթը Սէնիյէտէն էվլրօթատա տօգուզ սէնէ թարսրլ իրթիրլիլիքէտէն սօնրա իլգ ալէա օլարագ քիմիակիր տիրլրտամարընը իրրազ իլէ չէհրիմիզէ ավաէթ իթմէլ օլան Մէքթէպէր Թուպիէր Շահանէ քիմիակիր մուալլիմէրիսէն ծօքթօր Անէտա Հիւսէյին պէյին եէնը իգթիսատաբ վէ քիֆայէթիսէ թէսլիմ իսէրլիլ տիր։ մուամիլէյէին ֆէնընը թարլիլէտէքի իգթիսատրը պուրաճա նասրլ տալիւմ իսէ, էվլրօթատատա օ սէրբէճէ մարուզ տրբ, մուամիլէյէ պէտնը ինսանատա մէյհիմաը թարլիլ հէր նէ վար իսէ, անը քէմալը իհթիմամ իլէ պիպիթարլել աթբպպատա իհզար վէ պիտայէն ալէյէ աթբպպայի մուամիլէյիմին իչէրինի պիր գաթ տահա թէտարլ իրթիմէքտէ օլտուղը կիպի մերբ օլան մատէնի նէպպաթի հէր նէվ մէվատտը տախի սուրէթը միւքէմմէլէտէ թարլիլ վէ իրազ իթմէքտէ տիր։ 1—8

ՕԳՈՒԵՌՈՒՆՈՒԶ

Գուամաշլարընը տահանդգբերը վէ եաբամագտա օլտուղու էլպիսէէրէն զարթֆէթթ վէ մէճճանէթիլէ ումումընը մէնմունիյէթէ վէ խօշնուտիսին ճէլպէ մուավֆագ օլան Գուհուսմուլար չարշըսընտա, Թէրզի Պազը սօգաղընտա, 14 նօմէրօլու ԿԱՅԻԹ նամ թէրզի մաղազասը սահիպի Գրիգոր Տր. Գասպարեան էֆ. պու տէֆա տախի գէշ միւնասիպէթիլէ հէր պիր քիսէէ վէ հէր պիր կուսթօյա էլվէրիշլի գուամաշլար ճէլպ էլէմիշ օլտուղունան, ՈՒՃԻՒՈՒԶ, ԶԱՐԻՖ վէ Մէթթին էլպիսէ խրխմէք արզու իտէնլէր մէքքիր մաղազասա պիր քէրրէ միւրաճաաթլարընտա պէեանամէյզէն սրհէթթին թատտիք էճէտիքլէր տիր։

Տէր և Տնօրէն
ՑՈՎՀԱՆՆԵՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

)(65)(

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԻՆ ԷՖԷՔԵԱՐ»Ի

ՔԱՍԻՄ

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

ԱՎԻՊ ՏՈՀՄԱՑԻՆ ՆԵԱՆԹԻ

ԱՌՈՒՆԻ ՄԱՍ

ԺԳ.

Վահէ որ բնաւ չէր կասկածեր թէ, Օննիկ հեռուէն զինքը կը լրտեսէ, աճապարանօք պահարանի մէջ դրաւ նամակն ու նպարավաճառին աչկերտին յանձնելով փութացուց զայն ու ինք գործատեղին վերադարձաւ։

Պատկերահանին այս իրարանցումը բաւական զօրաւոր պատճառ մ'էր Օննիկի, աչքերը չորս բանալու, ուստի հեռուէն հեռու հետեւեցաւ նպարավաճառին աչկերտին, նամակը անոր ձեռքէն խլելու պատրուակ մը խորհելով մտքին մէջէն։

Բաւական յառաջանալէ ետք, աչկերտը մեծ պողոտայէն կողմնակի փողոց մը չեղեցաւ, Օննիկ ալ հետեւեցաւ։ Հակառակ կողմէն ուրիշ նպարավաճառի մը աչկերտը կուգար. երկու տղեկները հայրենակից էին իրարու, ուստի այս հանդիպումը նպաստաւոր առիթ սեպելով պատին տակ քաշուեցան ու ջերմ խօսակցութեան սկսան։

Օննիկի սիրտը հալ ու մաշ կ'ըլլար, տղուն ձեռքը կը տեսնէր հեռուէն Վահէի նամակը, զոր չարունակ ձեռքին մէջ կը խաղցնէր աչկերտը, խօսք հաստցընելով հայրենակից տղուն հարցումներուն։

Մատնելէն բան չէր ելլեր, պէտք էր առիթէն օգտուիլ։ Օննիկ աչքէն չի հեռացնելով երկու խօսակիցները փողոցին ծայրը գնաց, հոն աղտոտ, կեղտոտ լաճեր փոքրիկ բեռներու կ'սպասէին փոխադրելու և քանի մը փարայ ձեռք անցնելու համար։ Գործ չի կար ամէնուն համար, խանութպաններու աչկերտներ արդէն մասամբ կը տեսնէին գործը այս փոքրիկ բեռնակիրներու որոնք պարապ կենալէ զզուած, իրարու հետ զրուցելով կը փարատէին տաղտուկը ժամանցին։

Օննիկ հեռուէն աչք ըրաւ բեռնակիրներէ մէկին զոր ուշիմ կը կարծէր. տղեկը առանց զգալի ընելու ընկերներուն կամաց մը մօտեցաւ.

—Եռեւէս եկո՛ւր, ըսաւ Օննիկ նշանացի և քիչ մը առաջ տանելով զայն,

—Երկու քառորդ վաստկիլ կ'ուզե՞ս. հարցուց։

—Հօ՞հօ՛, պատասխանեց տղեկը, փարա ըսէ դուն. ինչ պիտի ընեմ այդ ստակը վաստկելու համար։

—Շատ թեթեւ բան մը, սա նպարավաճառի աչկերտները կը տեսնե՞ս, ըսաւ Օննիկ մատնանիշելով երկու տղաքը։

—Այո՛, ինչ պիտի ընեմ անոնց. գլուխնէ՞ն պիտի պատռեմ։

—Չէ՛, անանկ բան չէ, պարզ բան մը. ուշադրութեամբ դիտէ, ապէնն կեցողին ձեռք նամակ մը կայ։

—Տեսայ այո՛, պզտիկ թուղթ մ'է։

—Այն նամակը տղուն ձեռքէն պիտի խլես, ինծի բերես։

—Ատոր համար պիտի տաս երկու քառորդը։

—Այո՛։

—Հապա եթէ չի տա՞ս։

Օննիկ գրպանէն քառորդ մը հանեց և տղուն ձեռք տալով.

—Մնացածն ալ այն ատեն պիտի տամ, երբ նամակը բերես, ուշադրութիւն ըրէ սակայն, ձախաւորութիւն մը չի գործես, ես ետեւի փողոցը կը սպասեմ։

—Չէ՛է. շատ հեռուն երթալու ես. անոնք երկուքեն, հարկաւ օձիքս պիտի թողչի տան. բայց հոգդ մ'ըներ դուն. ես կից մը մէկին, ապտակ մը մէկուն, ետեւի փողոցներէն՝ Թագսիմի պարտէզին առջեւ կը գտնամ քեզ։

Նպարավաճառի աչկերտներուն խօսակցութիւնը առելի ոգեւորուած էր. երկուքն ալ բոլորովին մոռցած խաղնութիւնը, վարպետը գործը անձնատուութեամբ եղած էին իրարու և չարունակ կը շաղակրատէին։ Բեռնակիր տղեկը փողոցին գլուխէն թող տուաւ ինքզինքը, արագ վազքով մը խլեց աչկերտին ձեռքէն նամակն ու երկու խօսակիցները յանկարծակիի բերելով թռաւ գնաց դէպի Տօլապ Տէրէի ձորը։

Նպարավաճառին աչկերտը այս անակնկալ չուտիկութենէն յանկարծակիի եկած, երկվայրկեան մը տատամսելէ ետք. ձգեց ընկերն ու սկսաւ հետապնդել բեռնակիրին որ արդէն անհետացեալ եղած էր։

Քիչ մը վերջ Թագսիմի պարտէզին առջեւ գտաւ Օննիկ բեռնակիրը, մնացած գումարը վճարեց, առաւ նամակը ձեռքէն, ու աճապարանօք կարդալով Վահէի՝ մօրը ղրկած երկտողը։

—Ահաւասիկ նոր կնճիռ մ'ալ, բացագանչեց, վա՛յ խրմպը վա՛յ, Տագրբեանին աղջկան պակերը գծեր է, հիմակ ալ մարդը եկեր տեսեր կատղեր է, մայրը պիտի խրկէ Տագրեանին կընոջը որ գլխուն գալիք փորձանքին առաջքն առնէ, զի՛ւտ. իր խելքովը ենիրէ դարձնել ալ գիտէ, հիմա ինչ կա՞ր խաթնը։

Երիտասարդը այս խորհրդածութիւնները ընելով կրկին Վահէի գործատեղիին մօտերը գնաց ու գարեջրատունը նստաւ իր հետախուզութիւնը չարունակելու։ Երկու վայրկեան ետք Տագրեան դուրս եկաւ պատկերահանին գործատեղիէն կրակ ու բոց կորած՝ որմէ անմիջապէս վերջ Վահէի մեկնիլն ալ տեսնելով ինքն ալ եկաւ ու հեռուէն հեռու հետեւեցաւ պատկերահանին փութկոտ քայլերուն։

Այլ ընելիք չէր մնացած հոն, գբրպանը բաւական դրամ կար Սրուակեանի ժառանգէն կողոպտած, քիչ մը ուտելեղէն առաւ ու Ֆլօռայի հօր տունը խրկելով, ինքն ալ ուղղակի հոն գնաց, իրիկուան՝ թէ զուարճանալու և թէ աղջիկէն հանկնալա համար, ինչ որ անցած էր դերձակուհիին տան մէջ։

Ֆլօռայի մայրը որ փեսի տեղ դրած էր Օննիկը, արտակարգ գորովով ընդունեց զայն և աղջկան վարպետէ վերադարձին, դիւրութիւն տուաւ որ առանձնաբար տեսակցին։

Ֆլօռա՝ երիտասարդին վարպետութեամբ ուղղած հարցումներուն պատասխանելով, պատմեց մի առ մի, թէ ինչ յուզումով տուն եկաւ Վահէ թէ որչափ յուսահատեցաւ երբ մայրը հոն տեսաւ, և թէ ինչ սրտաճմլիկ չեշտով «աւա՛ղ կորսուած ենք» բացագանչեց։

—Օ՛խ, օ՛խ, կը մեծախօսէր Օննիկ. սրտանց ուրախանալով Վահէի տառապանքներուն, դեռ ասիկայ ամէնէն պզտիկն է, նոր սկսանք գործի, տե՛ս ինչե՛ր պիտի բերեմ գլխուդ որ հակընաս ինծի ծեծելու ելլելը։

—Անպատճառ բան մը կայ, աւելցուց Ֆլօռա, վարպետուհիս ու Տագրեաններուն միջեւ, ուրիշ անգամ մ'ալ մարելիք եկաւ վրան, երբ անոնց անունը կարդացինք լրագրին մէջ։

—Ի՞նչ պիտի կենայ, անոնք ո՛ւր, վարպետուհիդ ո՛ւր, անպատճառ կարերնին կարել ուզած է, Տագրեաններն ալ երես չեն տուած.

—Վարպետուհիս ալ այնպէսնըսաւ, Տագրեանները մեծ կար մը ունէին ձեռքէ փախցուցինք, անոր համար կը նեղզուի Վահէ։

—Թո՛ղ անանկ ըսէ, մոլտաց Օննիկ սպառնական չեշտով մը։

(Շարունակելի)